

EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNERAKO LEGEAREN BIGARREN ALDAKETA EGITEKO LEGEAREN AURREPROIEKTUAK PLANTEATZEN DITUEN ALDAKETAK HOBETO ULERTZE ALDERA, EMAKUNDEK HONAKO TESTUA PRESTATU DU. ALDAKETAK URDINEZ NABARMENDUTA DAUDE

EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNERAKO ETA EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTA EZABATZEKO LEGEAREN AURREPROIEKTUA

ZIOEN AZALPENA

I

Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren printzipioa, baita sexuagatiko edozein diskriminazio mota beren-beregi debekatzea ere, arau juridiko batzuetan daude jasota.

Emakumearen aurkako diskriminazio-era guztiak ezabatzeari buruzko Konbentzioak (NBEren Biltzar Nagusiak 1979ko abenduan onetsi zuen) emakumeen eta gizonen berdintasun-printzipioa aldarrikatu zuen. Konbentzio horren 2. artikuluan, honako konpromiso hau hartu zuten NBEko kideek: «printzipio hori legeen bidez edo beste bitarteko egoki batzuk erabiliz benetan betearazten dela bermatzea».

Beste alde batetik, 1999ko maiatzaren 1ean Amsterdamgo Ituna indarrean jarri zenetik, emakumeen eta gizonen berdintasuna Europar Batasunaren funtsezko printzipio bilakatu da formalki. Europar Batasunaren Ituneko 3.2 artikulua arabera, Batasuneko eta kide diren estatuetako politika eta ekintza guztietan bildu egin behar da emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunak ezabatzeko eta horien berdintasuna sustatzeko helburua.

Euskadiko Autonomia Estatutuaren 9.1 artikuluan, Espainiako Konstituzioan xedatutakoari aipamen bat eginez, berdintasunerako eskubidea eta sexuagatiko diskriminaziorik eza aldarrikatzen da. Horrez gainera, Estatutuaren 9.2.d artikuluan adierazten denez, botere publikoek pertsonen eta taldeen berdintasunerako baldintzak sustatzeko eta hori lortzeko oztopoak ezabatzeko betebeharra dute, berdintasun hori benetan eta modu eraginkorrean gauzatu dadin.

Era berean, Eusko Legebiltzarrak, otsailaren 5eko 2/1988 Legea onartuta (Emakumearen Euskal Erakundea sortarazteari buruzkoa da lege hori), lege horren zioen adierazpenean jasotzen den bezala, lehen mailako gaitzat jo zuen emakumeekin diskriminazioz jokatzeko era guztiak benetan ezabatzea eta emakumeek gure Erkidegoko alor guztietan esku hartzea sustatzeko

beharrezkoak izan daitezkeen neurriak hartzea; halaber, bere gain hartu zuen arlo horretan ekintza bateratuari indar egiteko lana ere.

2/1988 Legea garatze aldera, Eusko Jaurlaritzak emakumeentzako ekintza positiboko hiru plan onetsi ditu Euskal Autonomia Erkidegoan. Plan horietan euskal administrazio publikoen esku-hartzearen oinarritzko gidalerroak jasotzen dira, emakumeen eta gizonen berdintasuna bizitzako eremu guztietan bultzatzeari dagokionez.

II

Emakumeek eta gizonak bete izan ohi dituzten roletan aldaketa handiak ari dira gertatzen. Emakumeek lan-merkatuan partaidetza handiagoa, hezkuntzako maila guztietan egoteko aukera gehiago, prestakuntza eta kulturara sarbide handiagoa izateak, eta, hein txikiago batean, erabakiak hartzen diren eremuetara sarbide handiagoa izateak, bada, emakumeen eta gizonen berdintasunerako bidean aurrera egin ahal izateko aldaketa onuragarriak ari dira eragiten gizartean, eta aldaketa horiek ezinezkoak izango ziratekeen mugimendu feministen funtsezko ekarpenik gabe, ezta anonimatuan emakumeen eskubideen alde lan egin duten emakume horien guztien ahaleginik gabe ere.

Haatik, lan-merkatuari, parte-hartze soziopolitikoari, etxeko lanak egiteari, emakumeen aurkako indarkeriari, pobrezari eta abarri buruzko datuek oraindik ere erakusten dute hierarkizazioa dagoela gizonak eta emakumeak gizartean dituzten harremanetan eta gizarte horretan betetzen duten lekuan. Hierarkizazio horren jatorria, hain zuzen, sexuaren araberako jokaera-estereotipo eta -eredu soziokultural batzuk dira, emakumeei etxeko eremuaren ardura eta gizonak eremu publikoaren ardura izendatzen baitiete, eta hori, gainera, balorazio eta aitorten ekonomiko eta sozial oso ezberdina eginez. Bestalde, emakume askok diskriminazio anizkoitza jasaten dute, sexuagatiko diskriminazioaz gain, beste batzuk ere pairatzen baitituzte, arraza, jatorri etnikoa, hizkuntza, adina, desgaitasuna, ondarea, sexu-orientazioa eta beste hainbat faktore direla eta. Horrek guztiak, hainbat kasutan, baldintzatu egiten du emakumeak benetan balia ditzaten herritarrek berez dituzten eskubideak.

Gaur egun, erronka zera da, berdintasunerako eskubide hori lege-testuetan formalki aitortua ez ezik, praktikan benetan aplikatua izatea bermatzea. Horretarako, lege honek mekanismo eta neurri zehatz batzuk planteatzen ditu, euskal administrazio publikoek eragin handiagoko politikak eta jarduketak abiaraz ditzaten lortzeko, emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunaren fenomenoak – egiturazkoa eta unibertsala – gizartetik desagerrarazteko.

Beste alde batetik, gero eta herritar gehiagok onartzen dute emakumeak enpleguaren arloan, parte-hartze soziopolitikoan, autonomia ekonomikoan, astialdiaz gozatzeari dagokionean eta abarretan duten berdintasunerako eskubidea; halaber, gure gizarteak gero eta begi hobeagoz ikusten du gizonak etxeko eginbeharretan gehiago parte hartu behar dutela eta erantzukizunak

banatu behar direla; areago, hori guztia beharrezkotzat, komenigarritzat eta zuzentzat jotzen da. Gaur egunean, teoriak eta emakumeen eta gizonen benetako berdintasuna lortzearen alde diharduten talde feministek eta erakundeek desiragarritzat planteatzen duten gizarte-ereduan –norbanakoen nahiz taldeen diskurtsoan agertuz doanean–, arlo publikoan zein etxean emakumeek eta gizonek berdintasunez hartuko lukete parte, emakumeen eta gizonen artean eta ugalketaren eta ustiafetaren artean hierarkiarik gabeko harremanak eratuko lirake, lanari balioa ematerakoan ez litzateke kontuan hartuko lan hori emakumeek edo gizonek egiten ote duten, eta pertsonen eta taldeen gaitasunak hobeto erabiliko lirake. Beraz, horrek guztiak aukera ederra ematen digu genero-ikuspegia politika publikoetan txertatzeko xedea duen lege bat taxutzeko.

Halaber, hamar urte baino gehiagotan ekintza positiboko planak garatu izanak eskarmentua eta aurrerakada garrantzitsuak ere ekarri dizkio administrazioari berari. Plan horiek honako hauek erraztu dituzte: euskal administrazio publikoaren hiru mailetan berdintasun-politikak garatzea eta ezartzea; politika horiek abian jartzeko egiturak sortzea; erakundeen barneko eta erakundearteko koordinazio eta lankidetzarako mekanismo iraunkorrak ezartzea; pertsonak trebatzea politika horietan aurrera egiteko; eta emakumeen eta gizonen berdintasuna gaur egungo agenda politikoan agerraraztea. Alabaina, egia da orobat lan handia geratzen dela oraindik egiteko, emakumeen eta gizonen berdintasuna helburu estrategikoa eta lehentasunezkoa izan dezaten euskal botere eta administrazio publikoek. Eta lege honek arazo hori ere nabarmendu nahi du.

Horrez gain, lege honek berdintasun-politiken garapenean planteatzen duen aurrerakada zeharo beharrezkoa da, baldin eta erantzun egokia eman nahi bazaie genero-ikuspegia eta sexuen berdintasunari doakion helburua administrazioen politika eta jarduketa guztietan txertatzeari buruz Europar Batasuneko araudiak planteatzen dituen eskakizunei.

Illo horri jarraikiz, honako hau da lege honen xede nagusia: orain arte berdintasun-politiken garapenerako egin den lanean sakontzeko oinarriak ezartzea, Euskal Autonomia Erkidegoa gai horretan aurreratuen dauden herrien mailan kokatze aldera. Hori guztia erdiesteko, argi eduki behar da emakumeen eta gizonen berdintasuna, giza eskubidea ez ezik, beharizan estrategikoa ere badela, nola demokrazian sakontzeko hala euskal gizartea zuzen eta kohesionatuagoa izan dadin eta garapen sozial eta ekonomiko handiagoa eduki dezan lortzeko.

III

Atariko tituluan ezarritakoarekin bat, lege honen xede nagusia berdintasunezko gizartea lortzea da, non pertsona oro libre izango den, hala eremu publikoan nola pribatuan, bere gaitasun pertsonalak garatu eta erabakiak hartzeko, ohiko rolek sexuaren arabera ezartzen dituzten mugak izan gabe; gizarte bat non berdina aintzat hartu, baloratu eta bultzatuko diren emakumeek eta

gizonek dituzten portaera, jomuga eta beharrizanak. Lege honen xedea da emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan botere publikoen jarduna zuzendu behar duten printzipio orokorrak ezartzea, baita zenbait neurri arautzea ere bizitzaren arlo guztietan emakumeek eta gizonek aukera eta tratu berdinak izan ditzaten sustatzeko eta bermatzeko eta, bereziki, emakumeen autonomia bultzatzeko eta emakumeek gizartean, ekonomian zein politikan duten posizioa sendotzeko.

Titulu horretan jasotzen diren printzipio orokorren ondorio gisa, lege honetan bultzatzen den berdintasuna berdintasun zabala da; izan ere, berdintasun horrek, eskubideak, agintea eta baliabide eta onura sozial eta ekonomikoak eskuratzeko abiapuntu diren baldintzak ez ezik, horiek guztiak gauzatu eta behar den moduan kontrolatzeko baldintzak ere ukitzen ditu. Halaber, berdintasun horrek emakumeen eta gizonen dibertsitatea errespetatzen du, eta horien berezitasunak bateratzen ditu, gaur egun gizonen eredia ezarri eta orokortzeko zabaldu den joera zuzentze aldera. Laburbilduz, emakumeak eta gizonak, ezberdinak izaki ere, berdinak izatea da gakoa. Horixe da, hain justu ere, legearen izenburuan «emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna» barik «emakumeen eta gizonen berdintasuna» jarri izanaren arrazoia. Horrela, itzuri egiten zaio emakumeen eta gizonen egoeren arteko konparazio hutsa egiteari, askotan hierarkia bat islatzen baitu konparazio horrek berez; izan ere, hierarkia horren arabera, gizonen egoera da xedetzat hartzen dena, eta emakumeek horretara moldatu behar dute, beren balio, gurari eta jomugei uko eginez.

Era berean, emakumeen eta gizonen berdintasuna erdiesteko gaur egun nazioartean egokientzat jotzen diren bi printzipio edo estrategia osagarriak zehazten dira atariko tituluan: ekintza positiboa gauzatzea eta genero-ikuspegia txertatzea. Hain zuzen ere, lege honen asmoa da estrategia horiek gure herrian modu eraginkorrean aplikatzeko oinarriak ezartzea, berdintasuna lortzeko bide gisa. Halaber, titulu horretan legearen aplikazio-eremua ere ezartzen da; legea Euskal Autonomia Erkidegora mugatuta dagoen arren, hau ere planteatzen du: beharrezkoa da Euskal Herriko eta Euskal Herritik kanpoko beste instituzio eta erakunde batzuekin elkarlana eta lankidetzat sustatzea, euskal herritar guztiei bermatu ahal izateko gizonen eta emakumeen berdintasuna.

IV

Lehen tituluak zehazten du zein diren, emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan, administrazio-maila bakoitzak dituen eginkizunak, Autonomia Estatutuko 10.39 artikuluan, Lurralde Historikoen Legeko 6. eta 7.c.2 artikuluetan, Estatutuan (9.2 artikulua) eta Erkidegoko arauetan (Europar Batasunaren Ituneko 3.2 artikulua) ezarritakoak dakartzan eskumenetan oinarrituta; izan ere, aipatutako lege eta arauak bi betebeharrak ezartzen dizkiete botere publikoei: batetik, emakumeen eta gizonen berdintasuna benetakoa izateko baldintzak bultzatu eta oztupoak eraistea eta, bestea, berdintasuna sustatzea botere publikoen politika eta ekintza guztietan. Halaber, erakunde oinarri-oinarritzko erakunde-antolamendua eta hori koordinatzeko mekanismoak zein

izango diren ezartzen du, eta legean jasotako neurriak finantzatzeko irizpideak arautzen ditu.

V

Bigarren tituluak neurrien multzo bat arautzen du, genero-ikuspegia euskal botere eta administrazio publikoen jardunean txertatzeko: plangintza egitea; estatistikak eta azterketak hobetzea; langileak gaitzea; eta berdintasun-printzipioa administrazioaren araudian eta jardunean txertatzeko prozedura bat ezartzea. Neurri horiek, emakumeek erabakiak hartzeko prozesuetan parte hartzeaz (III. titulu dago aurreikusita partaidetza hori) eta nola behar adinako baliabide ekonomikoak hala pertsona eta egitura egokiak eta koordinatuak ezartzeaz gain (I. titulu dago jasota ezarpen hori), bada, genero-ikuspegia administrazioaren jardunean sartzeko aurretiazko beharkizuntzat edo beharrezko baldintza egokitzat jo ditu Europako Kontseiluak horiek guztiak, «Genero-zeharkakotasuna. Kontzeptu nagusiak, metodologia eta praktika egokien aurkezpena. Estrasburgo, 1998» izeneko txostenean. Esparru kontzeptuala, metodologia eta «jardunbide egokien» aurkezpena.

VI

Hirugarren tituluak, bestalde, Autonomia Estatutuak Erkidegoari hainbat gaitan esleitzen dizkion eskumenetan oinarrituta, zenbait neurri arautzen ditu, honako esku-hartze esparru hauetan emakumeen eta gizonen berdintasuna benetakoa izan dadin sustatzeko: parte-hartze soziopolitikoak; kultura eta komunikabideak; hezkuntza; lana; oinarrizko beste gizarte-eskubide batzuk; bitzta pertsonala, familia eta lana kontziliatzea; eta emakumeen aurkako indarkeria.

VII

Laugarren tituluak, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Defentsa Erakundea sortzen eta arautzen da. Erakunde hori organo berria eta independentea da, eta xede hau du: Euskal Autonomia Erkidegoan tratu berdinen printzipioa betetzen den zaintzea, eta sektore pribatuan sexuagatik gerta litezkeen balizko egoera edo jardunbide baztertzailetatik herritarrak babestea. Horrenbestez, Arartekoa arlo honetan eta euskal sektore publikoan egiten ari den lana osatzen da, eta Europar Batasunak emakume eta gizonentzako tratu berdinen printzipioaren defentsa sustatzen duten erakunde independenteak sortu beharri buruz eman dituen aginduak betetzen dira; erakunde independente horien eginkizunak honako hauek izango lirateke: sexuagatik diskriminazioagatik jartzen diren erreklamazioak izapidetzerakoan biktima bakoitzari laguntza berezia ematea, horri buruz azterlan eta txosten independenteak egitea, eta diskriminazio horrekin loturik dagoen gai ororen gaineko gomendioak ematea.

VIII

Azkenik, bosgarren tituluak emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan egon daitezkeen arau-hausteak eta zehapenak zein diren ezartzen du.

ATARIKO TITULUA

1. artikulua.- Xedea.

Lege honen xedea da emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan botere publikoen jarduna zuzendu behar duten printzipio orokorrak ezartzea, baita zenbait neurri arautzea ere bizitzaren arlo guztietan emakumeek eta gizonek aukera eta tratu berdinak izan ditzaten sustatzeko eta bermatzeko, eta, bereziki, emakumeen autonomia eta ahalduntzea bultzatzeko eta emakumeek gizartean, ekonomian zein politikan duten posizioa sendotzeko, egiturazko ezberdintasuna eta sexuagatiko diskriminazio-modu oro ezabatze aldera, emakumeen aurkako indarkeria matxista barne hartuta. Horren guztiaren azken xedea gizartea berdintasunezkoa eta indarkeria matxistarik gabea izan dadin lortzea da; bertan, pertsona guztiak libre izango lirатеke, nola eremu publikoan hala pribatuan, euren gaitasun pertsonalak garatu eta erabakiak hartzeko, rol tradizionalak sexuaren arabera ezarritako mugak baztertu egingo lirатеke eta, azkenik, berdin-berdin aintzat hartuko, baloratuko eta bultzatuko lirатеke emakumeen eta gizonen portaera, jomuga eta beharrianak.

2. artikulua.- Aplikazio-eremua.

1. Lege hau euskal administrazio publiko guztiei aplikatuko zaie, testuan zehar ezarriko diren salbuespenak salbuespen.
2. Lege honen ondorioetarako, honako hau da euskal administrazio publikoa:
 - a) Autonomia Erkidegoko Administrazioa, haren erakunde autonomoak eta haren mendean edo hari lotuta dauden erakunde publikoak.
 - b) Foru-administrazioa, haren erakunde autonomoak eta haren mendean edo hari lotuta dauden erakunde publikoak.
 - c) Toki-administrazioa, haren erakunde autonomoak eta haren mendean edo hari lotuta dauden erakunde publikoak.
3. 3. artikuluko printzipio orokorrak eta 15.7, 16, 17.1, 17.2, 17.3, 17.6, 18.1, 18.6, 20, 21, 22, 23, 43.3 eta 48.3 artikulua euskal botere publiko guztiei aplikatzekoak dira. Lege honen ondoretarako, euskal botere publikotzat hartuko dira euskal sektore publiko instituzionala osatzen duten instituzio eta erakunde guztiak.
4. Euskal botere publikoren batekin kontratuak edo lankidetzak hitzarmenak sinatzen badituzte edota botere publiko horiek emandako laguntzen edo dirulaguntzen onuradunak badira, erakunde pribatuei 3. artikulua eta 16.

eta 18.6 artikuluen printzipio orokorrak betetzeko eskatuko zaie, betiere horien arteko erlazioak dirauen bitartean eta horri buruzko gaian.

5. Halaber, lege hau Euskal Autonomia Erkidegoko unibertsitateetan eta sektore pribatuan ere aplikatu behar da, testu honetan zehar ezartzen denaren arabera.

3. artikulua.- Printzipio orokorrak.

Honako hauek dira emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan euskal botere publikoen jarduketa gidatu eta bideratuko duten printzipio orokorrak: tratu-berdintasuna; aukera-berdintasuna; dibertsitatea eta ezberdintasuna errespetatzea; genero-ikuspegiaren integrazioa; ekintza positiboa; sexuaren araberako rolak eta estereotipoak desagerraraztea; ordezkaritza orekatua; koordinazioa eta lankidetzak; emakumeen ahalduntzea; parte-hartzea; eta gardentasuna eta kontu-ematea.

1. Tratu-berdintasuna

Debekatuta dago pertsonen sexuan oinarritutako diskriminazio oro, zuzenekoa zein zeharkakoa, edozein dela ere horretarako baliatutako modua.

Lege honen ondorioetarako:

- a) Zuzeneko diskriminazioa dago pertsona bat sexuagatiko edo sexuarekin zuzenean loturik dauden inguruabarrak direla-eta –haurdun egonda edo ama izanda, esaterako– beste pertsona bat baino modu txarragoan tratatzen denean. Delitu gisa izan dezakeen tipifikazioa ahaztu gabe, laneko sexu-jazarpenera eta sexuagatiko jazarpenera sexuagatiko zuzeneko diskriminaziotzat jotzen dira.
- b) Zeharkako diskriminazioa dago egintza juridiko, irizpide edo jardunbide batek, itxuraz neutroa izanda ere, sexu bereko multzo aski handiago bati kalteak eragiten dizkionean, salbu eta egintza juridiko, irizpide edo jardunbide hori egokia eta beharrezkoa denean, eta sexuarekin loturik ez dauden irizpide objektiboak erabilita justifikatzeko modukoa denean.
- c) Ez dira sexuagatiko diskriminaziotzat joko justifikazio objektiboa eta zentzuzkoa duten neurriak, emakumeei eta gizonei tratamendu ezberdina ematea badakarte ere. Neurri horien artean helburu hauek dituztenak sartu behar dira: emakumeentzako ekintza positiboa, sexuei arazo biologikoengatik babes berezia eman beharra, eta gizonek etxeko lanetan, pertsonen zainketan eta berdintasunaren aldeko lanean parte har dezaten sustatzea.

Euskal botere publikoek bermatu behar dute ezen diskriminazio-egoerak eragin ditzaketen beste inguruabar batzuk ere tartean direla-eta diskriminazio anizkoitza jasaten duten emakumeek nahiz emakume taldeek benetan baliatzen dituztela beren oinarrizko eskubideak. Inguruabar horiek honako hauek izan daitezke: arraza, kolorea, jatorri etnikoa, hizkuntza, erlijioa, politikari edo bestelako gaiei buruzko iritziak, gutxiengo nazional baten kide izatea, ondarea, jaioterria, desgaitasuna, adina, sexu-joera, edo beste edozein baldintza edo inguruabar pertsonal edo sozial. Horretaz gainera, sekzio arteko ikuspegi bat –kontuan hartuko duena faktore horiek nolako eragina duten politika publikoen garapenean– ere bermatu behar dute.

2. Aukera-berdintasuna

Euskal botere publikoek neurri egokiak hartu behar dituzte emakumeek eta gizonen eskubide politikoak, zibilak, ekonomikoak, sozialak eta kulturalak, eta arauetan aitortu lekizkiekeen gainerako oinarrizko eskubideak, aukera berdinekin baliatzen dituztela bermatzeko, boterea eta baliabide eta etekin ekonomikoak eta sozialak eskuratu eta kontrolatzea barne. Lege honen ondorioetarako, honako hauetan gauzatu beharrekotzat jo behar da aukera-berdintasuna: batetik, boterea, baliabideak eta onurak eskuratzeko abiagune edo hasierako baldintzak, eta bestetik, horiek guztiak baliatzeko eta behar den moduan kontrolatzeko baldintzak.

Era berean, euskal botere publikoek bermatu egin beharko dute ez dela oztoporik egongo lege honen bidez arauturiko eskubideak gauzatzeko eta baliabideak eskuratzeko, betiere oztopo horiek ezabatzea bilduta badago irisgarritasuna sustatzearen gaineko legedian.

3. Dibertsitatea eta desberdintasuna errespetatzea

Botere publikoek beharrezkoak diren neurri guztiak abiarazi behar dituzte sexuen berdintasunerako prozesuan errespetatza daitezkeen, batetik, gizonen eta emakumeen artean biologiar, bizi-baldintzei, jomugei eta beharrezkoen dagozkienez dauden desberdintasunak eta dibertsitatea, eta bestetik, emakumeen eta gizonen kolektiboen barruan dauden desberdintasunak eta dibertsitatea.

4. Genero-ikuspegia txertatzea

Euskal botere publikoek genero-ikuspegia txertatu behar dute politika eta ekintza guztietan, guztietan ezberdintasunak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburu orokorra ezartzen dutela guztiek.

Lege honen ondoretarako, honetara ulertu behar da genero-ikuspegia txertatzea: emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharrezko desberdinak sistematikoki kontuan izatea eta, horretarako, politika eta ekintza guztietan, maila guztietan eta horiek planifikatzeko, gauzatzeko eta ebaluatzeko

fase guztietan, ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko xedea duten helburu eta jarduketa zehatzak gehitzea.

5. Ekintza positiboa

Emakumeen eta gizonen benetako berdintasuna lortzea sustatze aldera, botere publikoek denboran ondo mugatutako berariazko neurri zehatzak abiarazi behar dituzte, bizitzaren eremu guztietan sexuagatiko egitatezko ezberdintasunak ezabatzeko edo murrizteko.

6. Sexuaren araberako rolak eta estereotipoak desagerraraztea

Euskal botere publikoek, inola ere, sexuaren araberako rol sozial eta estereotipo batzuk desagerraraztea sustatu behar dute, emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunaren oinarri baitira eta horien arabera emakumeei etxeko eremuaren ardura eta gizonei eremu publikoaren ardura esleitzen baitzaizkie, eta hori, gainera, balorazio eta aitorten ekonomiko eta sozial oso ezberdinak eginez. Zehazkiago, etxeko lanen eta zaintza-lanaren aitortzea sustatu behar dute, politika publikoen elementu nagusi gisa.

7. Ordezkaritza orekatua

Euskal botere publikoek neurri egokiak hartu behar dituzte trebakuntza, eskumen eta prestakuntza egokia duten emakumeen eta gizonen presentzia orekatua lortzeko erabakiak hartzeko esparru guztietan.

Ordezkaritza orekatuaren printzipioa aplikatu egingo da, lehenik, epaimahaietan, hautaketa-epaimahaietan eta pertsona anitzeko bestelako administrazio-organoetan, eta bigarrenik, kargu publikoak, sozietate publikoen administrazio kontseiluetako kideak eta euskal sektore publiko instituzionala osatzen duten entitateen gobernu-organoetako kideak izendatzerakoan.

Pertsona anitzeko administrazio-organoei dagokienez, eta lege honen ondorioetarako, ordezkaritza orekatua dagoela ulertuko da lau kidetik gorako organoetan sexu bakoitzeko kideek % 40ko ordezkaritza dutenean gutxienez. Gainerako kasuetan, berriz, bi sexuek ordezkaritza dutenean.

Salbuespen gisa, baldin eta dagokion instituzioaren barnean emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean eskumena duen organo edo erakundeak aldeko txostena ematen badu, justifikatuta egongo da ordezkaritza orekatuaren irizpidea ez aplikatzea pertsona anitzeko administrazio-organoetan, betiere, honako kasu hauetan:

- a) Organo horri dagokion erreferentziazko sektorean edo eremuan sexu jakin bateko pertsonen presentzia % 40tik beherakoa denean. Halako kasuetan, bermatu egin beharko da, edonola ere, ordezkaritza txikieneko sexuok pertsonak organo hartan izango duten ordezkaritza erreferentziazko sektore

edo eremuan duten presentziaren proportzionala dela, salbu eta hurrengo ataletan azaldutako inguruabarretako bat gertatzen bada gutxienez.

- b) Emakumeek organoan duten ordezkariak % 60tik gorakoa izanik, erabakiak hartzeko eremuetan emakumeek historikoki izan duten diskriminazio-egoera – ordezkariak txikiak– zuzentzeko helbururako egokitzat jotzen denean ordezkariak handiago izatea.
- c) Sexu jakin baten barnean, organo hartan parte hartzeko gaitasun, trebakuntza eta prestakuntza egokia duten behar adina pertsona ez daudenean edo, behar adina pertsona egonda ere, ezin dutenean organo horretan parte hartu partaidetza horrek lan-karga handiegia ekarriko liekeelako edo behar bezala justifikatutako arrazoiren bat dutelako.
- d) Dagokion organoko kideak karguaren arabera izendatzen direnean eta/edo izendapen hori instituzio edo erakunde batek baino gehiagok egin behar duenean. Halako kasuetan, ordezkariak orekatuaren irizpideari eutsi beharko zaio, erakunde berak izendatutako pertsonen taldeari dagokionez, aurreko ataletan bildutako kasuetako bat aplikatzeko denean izan ezik.

8. Lankidetzak eta koordinazioa

Euskal botere publikoek, emakumeen eta gizonen berdintasunari dagokionez, elkarrekin lankidetzan aritzeko eta euren jarduketak koordinatzeko betebeharrak dute, esku-hartze eraginkorrak eta baliabideen erabilera arrazionalarekin bat datozenak egin ahal izan daitezkeen.

Bestalde, elkarlana eta lankidetzak sustatu behar dute Euskal Herriko eta Euskal Herritik kanpoko beste instituzio eta erakunde batzuekin, euskal herritar guztiei bermatu ahal izateko gizonen eta emakumeen berdintasuna.

9. Emakumeen ahalduntzea

Euskal botere publikoek emakumeen ahalduntzea errazteko baldintzak ezarri behar dituzte, horiek beren bizitzan gainera boterea eta kontrola eskura dezaten eta gaitasuna eta ahalmena lor ditzaten erabaki estrategikoak hartzeko eta sexuagatiko diskriminazioa eta ezberdintasuna indartzen eta betikotzen duten egiturak eta erakundeak eraldatzeko.

10. Partaidetza

Euskal botere publikoek ezinbestean sustatu behar dute, politika publikoak garatzean, talde feministen eta emakume taldeen –oro har, herritar guztien– partaidetza eta elkarrizketa; hala, partaidetza-eredu demokratikoagoa faboratuko

da, halako taldeei ekarpenei legezkoatasun handiagoa emango dien eta haien ekarpenek benetako eragina izango dutela erraztuko duen partaidetza-eredua, hain zuzen ere. Horretarako, parte hartzeko gune eta bitarteko egokiak sortuko dira.

11. Gardentasuna eta kontu-ematea

Euskal botere publikoek gardentasuna bermatu behar dute, bai eta herritarrei kontuak ematen zaizkiela ere, diru publikoaren bidez emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde egiten diren ekarpenei dagokienez.

I. TITULUA

ESKUMENAK, EGINKIZUNAK, ANTOLAKETA ETA FINANTZAKETA

I. KAPITULUA

ESKUMENAK ETA EGINKIZUNAK

4. artikulua.- Xedapen orokorrak.

1. Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde komunei dagokie, emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan, bai legegintzako eskumena, bai arauak garatzeko eskumena, baita zuzeneko ekintza ere.
2. Lege honen ondorioetarako, honako hau da zuzeneko ekintza: interes orokorra dela-eta edo baldintza tekniko, ekonomiko edo sozial espezifikoak direla-eta, Euskal Autonomia Erkidego osoan modu bateratuan bete behar diren eginkizunak, programak edo zerbitzuak eskaintzeko eskumena.
3. Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde komunek zuzeneko ekintzak abiaraz baditzakete ere, emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko arauak betearaztea lurralde historikoetako foru-organoei eta tokiko administrazioari dagokie, lege honetan eta lege hau garatzeko araudian ezarritakoari jarraikiz.

5. artikulua.- Autonomia Erkidegoko Administrazioarenak.

Erakunde komunek emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan duten eskumena, Autonomia Erkidegoko Administrazioari dagokionez, honako eginkizun hauetan gauzatuko da:

- a) Azpiegiturak, programak eta prozedurak egokitu eta sortzea, bere administrazio-jardueran genero-ikuspegia txertatze aldera.

- b) Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko plangintza orokorra gauzatzea eta eremu horretako arau eta jarraibide orokorrak egitea.
- c) Euskal Autonomia Erkidego osoan modu bateratuan egin behar diren ekintza positiboko neurriak, programa eta zerbitzuak diseinatzea eta abiaraztea.
- d) Euskal Autonomia Erkidegoan egiten diren berdintasun-politikak aztertzea eta lege hau zein neurritan betetzen den ebaluatzea.
- e) Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan, euskal administrazio publiko guztien jarduketan arteko lankidetzak bultzatzea.
- f) Emakumeen eta gizonen berdintasunaren esparruan eskumena duten entitate, organo eta unitateetako langileen eginkizunei eta trebakuntzari dagokienez, oinarrizkoak eta komunak diren gutxiengoko neurriak ezartzea.
- g) Estatistikak berdintasun-printzipioari egokitzeko metodologia diseinatzea eta horri buruzko plangintza egitea, baita estatistikak egokitu eta eguneratzea ere, horien bitartez, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak esku hartzen duen eremu guztietan emakumeek eta gizonak dituzten egoera-desberdintasunak zein diren jakite aldera.
- h) Emakumeen eta gizonen egoerari buruzko azterlanak eta ikerketak egitea, azterlan eta ikerketa horiek Euskal Autonomia Erkidego osoan eta Euskal Herri osoan modu bateratuan egin beharrekoak direnean.
- i) Emakumeen eta gizonen ezberdintasun-egoerari eta berdintasuna sustatzeko abiarazi behar diren neurriei buruz sentsibilizatzeko jarduerak egitea, Euskal Autonomia Erkidego osoan eta Euskal Herri osoan modu bateratuan egin beharrekoak direnean.
- j) Autonomia Erkidegoko araudia nolakoa den eta nola aplikatzen den begiratzea, emakumeen eta gizonen berdintasun-printzipioaren arabera.
- k) Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan, toki-entitateei, gainerako euskal botere publikoei eta ekimen pribatuari laguntza tekniko espezializatua ematea.
- l) Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan zerbitzuak eman nahi dituzten entitateak homologatzerakoan erabili behar diren oinarrizko betekizun eta baldintza orokorrak ezartzea.
- m) Sustapen-neurriak ezartzea, enpresek eta erakundeek bitarteko materialak, ekonomikoak eta pertsonalak izan ditzaten, emakumeen eta gizonen berdintasuna erdiesteko diseinatutako planak, programak eta jarduerak garatzeko.

- n) Diskriminazio anizkoitza jasaten duten emakumeek oinarrizko gizarte-eskubideetarako sarbidea izango dutela bermatzeko eta emakumeen ahalduentzako bultzatzeko programak edo zerbitzuak ematea, zerbitzu horien izaera dela-eta Erkidego osorako modu bateratuan eman beharrekoak direnean.
- ñ) Emakumeei eta gizonei bizitza pertsonala, familia eta lana kontziliatzen laguntzeko baliabide eta zerbitzu soziokomunitarioak ezartzea, duten izaera dela-eta Erkidego osorako modu bateratuan eskaini beharrekoak direnean.
- o) Euskal Autonomia Erkidegoko eta Euskal Herriko gainerako lurraldeetako elkarte, ekimen pribatu eta erakundeekin harremanak finkatzea eta partaidetza eta lankidetzarako bideak ezartzea, baita beste autonomia-erkidego batzuetako, Estatuko eta nazioarteko elkarte, ekimen pribatu eta erakundeekin ere.
- p) Sexuagatiko diskriminazio-egoerak ikertu eta antzematea, eta egoera horiek ezabatzeko neurriak hartzea.
- q) Zehatzeko ahala baliatzea.
- r) Lege honetan jasotako beste edozein eginkizun, edo dagokion eskumen-eremuaren baitan esleitzen zaion beste edozein.

6. artikulua.- Foru-administrazioenak.

Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan, bakoitzak bere lurralde historikoaren eremuan diharduela, honako hauek dira foru-administrazioei dagozkien eginkizunak:

- a) Azpiegiturak, programak eta prozedurak egokitu eta sortzea, bere administrazio-jardueran genero-ikuspegia txertatze aldera.
- b) Bakoitzak bere lurralde-eremuan ekintza positiboko neurriak abiaraztea.
- c) Bakoitzak bere lurralde-eremuan programak egitea, Eusko Jaurlaritzaren plangintza orokorraren esparruaren barruan, eta lege honetan eta lege hau garatzeko arauetan xedaturikoa zehaztuko eta lurralde-errealitatera egokituko duten arauak, jarraibideak eta gidalerroak sortzea.
- d) Estatistikak egokitu eta eguneratzea, horien bitartez, foru-aldundiek esku hartzen duten eremu guztietan emakumeek eta gizonek dituzten egoera-desberdintasunak zein diren jakite aldera.
- e) Bakoitzak bere lurralde-eremuan, emakume eta gizonen egoerari buruzko azterlanak eta ikerketak egitea.

- f) Bakoitzak bere lurralde-eremuan, emakumeen eta gizonen ezberdintasun-egoerari buruz eta berdintasuna sustatzeko abiarazi behar diren neurriei buruz sentsibilizatzeko jarduerak egitea.
- g) Foru-legeria nolakoa den eta nola aplikatzen den begiratzea, emakumeen eta gizonen berdintasun-printzipioaren arabera.
- h) Sustapen-neurriak ezartzea, udalek eta gainerako toki-entitateek bitarteko materialak, ekonomikoak eta pertsonalak izan ditzaten, emakumeen eta gizonen berdintasuna erdiesteko diseinatutako planak, programak eta jarduerak garatzeko.
- i) Diskriminazio anizkoitza jasaten duten emakumeek oinarrizko gizarte-eskubideetarako sarbidea izango dutela bermatzeko eta emakumeen ahalduntzea bultzatzeko programak edo zerbitzuak ematea, zerbitzu horien izaera dela-eta udalez gaineratik modu bateratuan eman beharrekoak direnean.
- j) Emakumeei eta gizonei bitzita pertsonala, familia eta lana kontziliatzen laguntzera jotzen duten baliabide eta zerbitzu soziokomunitarioak ezartzea, duten izaera dela-eta udalez gaineratik eman beharrekoak direnean.
- k) Erakunde publiko zein pribatuekin harremanak finkatzea eta partaidetza eta lankidetzarako bideak ezartzea, baldin eta erakunde horien xedeek edo eginkizunek lurralde-eremuan emakumeen eta gizonen berdintasuna erdiesten laguntzen badute.
- l) Bakoitzaren lurralde-eremuan sexuagatik gertatzen diren diskriminazio-egoerak atzematea, eta egoera horiek ezabatzeko neurriak hartzea.
- m) Bakoitzari bere eskumen-eremuan agindu dakioken beste edozein eginkizun.

7. artikulua.- Tokiko administrazioarenak.

- 1. Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan, Euskal Autonomia Erkidegoko udalei dagokie, bai banaka, bai partaide diren mankomunitate edo taldeen bidez edo lege honetako xedeetarako eratzen dituztenen bidez, eginkizun hauek betetzea:
 - a) Azpiegiturak, programak eta prozedurak egokitu eta sortzea, euren administrazioan genero-ikuspegia txertatze aldera.
 - b) Toki-eremuan ekintza positiboko neurriak abiaraztea.

- c) Toki-eremuan programak egitea, Eusko Jaurlaritzaren plangintza orokorraren esparruaren eta foru-aldundien lurralde-plangintzaren esparruaren barruan, eta lege honetan eta lege hau garatzeko arauetan xedaturikoa zehaztuko eta lurralde-errealitatera egokituko duten arauak, jarraibideak eta gidalerroak sortzea.
- d) Estatistikak egokitu eta eguneratzea, horien bitartez, toki-erakundeek esku hartzen duen eremu guztietan emakumeek eta gizonak dituzten egoera-desberdintasunak zein diren jakite aldera.
- e) Toki-eremuan, emakume eta gizonen egoerari buruzko azterlanak eta ikerketak egitea.
- f) Toki-eremuan, emakumeen eta gizonen ezberdintasun-egoerari buruz eta berdintasuna sustatzeko abiarazi behar diren neurriei buruz sentsibilizatzeko jarduerak egitea.
- g) Toki-araudia nolakoa den eta nola aplikatzen den begiratzea, emakumeen eta gizonen berdintasun-printzipioaren arabera.
- h) Herritarrei, eta batez ere emakumeei, informazioa eta orientabidea ematea emakumeen eta gizonen berdintasunarekin zerikusia duten baliabideei eta programei buruz, baita diskriminazio anizkoitza jasaten duten emakumeei oinarrizko gizarte-eskubideetarako sarbidea bermatzeko programa eta zerbitzuei buruz ere.
- i) Diskriminazio anizkoitza jasaten duten emakumeek oinarrizko gizarte-eskubideetarako sarbidea bermatzeko eta emakumeen ahalduntzea sustatzeko programak osatzea edo zerbitzuak ematea, zerbitzu horien izaera dela-eta udal-mailan eman beharrekoak direnean.
- j) Emakumeei eta gizonei bizitza pertsonala, familia eta lana kontziliatzen laguntzeko baliabide eta zerbitzu soziokomunitarioak ezartzea, duten izaera dela-eta udal-mailan eskaini beharrekoak direnean.
- k) Erakunde publiko zein pribatuekin harremanak finkatzea eta partaidetza eta lankidetzarako bideak ezartzea, baldin eta erakunde horien xedeek edo eginkizunek toki-eremuan emakumeen eta gizonen berdintasuna erdiesten laguntzen badute.
- l) Toki-eremuan sexuagatik gertatzen diren diskriminazio-egoerak antzematea, eta egoera horiek ezabatzeko neurriak hartzea.
- m) Bakoitzari bere eskumen-eremuan agindu dakiokkeen beste edozein eginkizun.

2. Toki-administrazioei aurreko apartatuan aipatzen diren eginkizunak benetan betetzen laguntzeko, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak lankidetzatzen tekniko eskainiko die, eta foru-administrazioek ere laguntza ekonomikoa emango die, bereziki, gaitasun ekonomiko eta kudeaketa-gaitasun txikienekei.
3. Euskal botere publikoek sustatu eta faboratu egingo dute gaitasun ekonomiko eta kudeaketa-gaitasun txikieneko toki-administrazioek mankomunitateak eta taldeak sor ditzaten, artikulua honen lehenengo apartatuan aipaturiko eginkizunak benetan gauzatze aldera.

8. artikulua.- Erakundeak homologatzea.

1. Beharrezkoa denean euskal administrazio publikoek ekimen pribatuarekin hitzarmenak egitea emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan zerbitzuak eskaintzeko, kasuan kasuko administrazio publikoak homologatu behar ditu zerbitzu horiek eskainiko dituzten aholkularitza-enpresak eta -erakundeak, hitzarmenak izenpetu aurretik.
2. Eusko Jaurlaritzak erregelamendu bidez ezarriko ditu emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan zerbitzuak eman nahi dituzten entitate pribatuak homologatzerakoan erabili beharko diren gutxieneko oinarritzko betekizun eta baldintza komunak; dena den, zerbitzuaren kalitatea eta eraginkortasuna kontuan duten irizpideak erabiliko dira.

II. KAPITULUA

EUSKAL ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN ARTEKO ERAKUNDE ANTOLAKETA ETA KOORDINAZIOA

1. atala

Berdintasunerako erakundeak

9. artikulua.- Autonomia Erkidegoko Administrazioa.

Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundea da Euskal Autonomia Erkidegoan emakumeen eta gizonen berdintasunerako politikak bultzatu, taxutu, ebaluatu eta horiei buruzko aholkuak emateko ardura duena, eta erakunde hori sortu duen legean ezarritakoa da bere araubide juridikoa.

10. artikulua.- Foru-administrazioak, toki-administrazioak eta bestelako erakunde publikoak.

1. Foru- eta toki-administrazioek, bakoitzak bere burua antolatzeko dituen eskumenen eremuan, beren egiturak egokitu behar dituzte, halako moduz non administrazio bakoitzak emakumeen eta gizonen berdintasun-politikak bultzatu, programatu, ebaluatu eta horiei buruzko aholkuak ematen jardungo duen erakunde, organo edo administrazio-unitate bat izango baitu, gutxienez, dagokion jarduera-eremuan.
2. Erakunde, organo edo administrazio-unitate horiek, bakoitzak bere lurralde-eremuan, gutxienez honako eginkizun hauek beteko dituzte:
 - a) Berdintasunaren arloko plangintza eta dagozkion jarraipen- eta ebaluazio-mekanismoak diseinatzea, eta lege honetan eta lege hau garatzeko arauetan xedaturikoa zehaztuko eta dagozkien esku-hartze esparruetara egokituko duten arauak, jarraibideak eta gidalerroak sortzea.
 - b) Ekintza positiboko berariazko neurriak diseinatu eta sustatzea.
 - c) Bakoitzak bere administrazioaren politika, programa eta ekintza guztietan genero-ikuspegia txertatzeko sustapen-lana bultzatzea, maila guztietan eta fase guztietan.
 - d) Bakoitzak bere administrazioko sailei eta beren mendean dauden gainerako erakunde eta organoei emakumeen eta gizonen berdintasunari buruz aholkularitza ematea eta lankidetzan aritzea.
 - e) Bakoitzari dagokion lurralde-eremuan bizi diren herritarrentzat sentsibilizazio-jarduerak egitea emakumeen eta gizonen ezberdintasun-egoeraz eta berdintasuna sustatzeko abiarazi behar diren neurriez, diskriminazio anizkoitzeko egoerak eta diskriminazio hori sortzen duten faktoreen interseksionalitate-moduak aintzat hartuta.
 - f) Bakoitzak bere administrazioan berariazko programak edo zerbitzuak egokitze eta sortze proposamenak eta sustapen-lana egitea, diskriminazio anizkoitza jasaten duten emakumeek oinarrizko gizarte-eskubideak izango dituztela bermatzeko.
 - g) Emakumeei eta gizonei bizitza pertsonala, familia eta lana kontziliatzen laguntzera jotzen duten baliabide eta zerbitzu soziokomunitarioak sortu eta egokitzea sustatzea eta horretarako proposamenak egitea.
 - h) Bakoitzaren lurralde-eremuan gertatzen diren diskriminazio-egoerak antzematea, eta egoera horiek ezabatzeko neurriak diseinatzea eta sustatzea.
 - i) Erakunde publiko zein pribatuekin harremanak finkatzea eta partaidetza eta lankidetzarako bideak ezartzea, baldin eta erakunde horien xedeek

edo eginkizunek emakumeen eta gizonen berdintasuna erdiesten laguntzen badute.

- j) Bakoitzaren administrazioari atxikitako langileek emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan dituzten prestakuntza-beharrizanak diagnostikatzea, eta kasu bakoitzean behar den prestakuntza mota eta prestakuntza hori jasotzeko irizpideak eta lehentasunak proposatzea.
 - k) Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan eskumenak dituzten erakunde, organo eta unitateekin eta, bereziki, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearekin, elkarrizketak izatea.
 - l) Lege honetan jasotzen den edo bakoitzari bere eskumen-eremuan agindu dakioken beste edozein.
3. Aurreko letretan aipaturiko administrazio-egiturek posizio organiko eta eginkizun-erlazio egokiak izan behar dituzte, erabaki politikoak hartzeko zereginean benetako eragina izan dezaten; gainera, dagozkien xedeak lortzeko behar adinako aurrekontu-zuzkidura ere izan beharko dute.
4. Eusko Legebiltzarrak, Batzar Nagusiek, Arartekoak eta Euskal Herriko Unibertsitateak, euren eskumen-eremuan eta bakoitzaren berezitasunak aintzat hartuta, bakoitzari dagozkion erakundearen berdintasun-politika garatzeko ardura izango duen egitura edo pertsona bana izango dute.

2. atala

Berdintasunerako unitateak

11. artikulua.- Emakumeen eta gizonen berdintasunerako unitateak.

- 1. Autonomia Erkidegoko Administrazioak, foru-aldundiek eta hiru hiriburuetakoa udalek, euren burua antolatzeko dituzten eskumeneren eremuan, beren egiturak egokitu beharko dituzte, eta horren bidez, Eusko Jaurlaritzako sail bakoitzean administrazio-unitate bat egongo da, eginkizun hauek betetzeko: saileko zuzendaritza eta arloak eta atxikitako erakunde autonomo, erakunde publiko eta organoak sustatzea, koordinatzea eta horiekin elkarlanean aritzea, horrela lege honetan eta Eusko Jaurlaritzak onetsitako berdintasun-planeari xedatutakoa betetzeko. Unitate horiek posizio organiko eta eginkizun-erlazio egokiak izan behar dituzte, erabaki politikoak hartzeko zereginean benetako eragina izan dezaten; gainera, dagozkien xedeak lortzeko behar adinako aurrekontu-zuzkidura ere izan beharko dute.
- 2. Erregelamendu bidez zehaztuko dira aurreko apartatuan aipatutako administrazio-unitateen gutxienezko eginkizunak.

3. Autonomia Erkidegoko Administrazioari atxikitako edota lotutako erakunde autonomo eta bestelako erakunde publikoek, 25 langile baino gehiago badituzte, lege honetan eta 15. artikulua 1. apartatuan zehaztutako berdintasun-planean jasotzen diren neurriak bultzatzeko eta koordinatzeko unitateak izan beharko dituzte. Langile gutxiago dituzten erakunde autonomo eta bestelako erakunde publikoen kasuan, berriz, atxikita dauden sailtako berdintasun-unitateek hartuko dituzte eginkizun horiek euren gain.

3. atala Koordinazio-organoak

12. artikulua.- Erakundearteko koordinazioa.

1. Honen bidez, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Erakundearteko Batzordea sortu da; Autonomia Erkidegoko Administrazioak eta foru-eta toki-administrazioek emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan garatzen dituzten politikak eta programak koordinatzea izango da organo horren eginkizuna. Emakunderen zuzendaria izango da batzordearen burua.
2. Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Erakundearteko Batzordea Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeari atxiki zaio.
3. Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Erakundearteko Batzordearen osaera, eginkizunak, antolaketa eta funtzionamendu-araubidea erregelamendu bidez ezarritakoak izango dira. Eusko Jurlaritzak, foru-aldundiek eta udalek ordezkaritza kopuru bera izango dute batzordean.
4. Autonomia Erkidegoko Administrazioak, toki-administrazioarekin lankidetzan – eta, hala badagokio, baita foru-administrazioekin ere–, bermatu egin behar dute berdintasunaren aldeko eta emakumeenganako indarkeria matxistaren aurka lan egingo duen euskal udalen sare bat egongo dela, toki-eremuan berdintasun-politiken garapena faboratzeko sinergiak eta baterako jarduketak sustatzeko, koordinazioa bultzatzeko eta lankidetzaz pizteko.

13. artikulua.- Sailarteko koordinazioa.

1. Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Sailarteko Batzordea Eusko Jurlaritzak emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan egiten dituen jarduketak koordinatzeko organoa da eta Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeari atxikita dago.
2. Batzordearen eginkizunak, osaera, antolaketa eta funtzionamendu-araubidea erregelamendu bidez ezarritakoak izango dira.

3. Foru- eta toki-administrazioek, bakoitzak bere eskumen-eremuan, sailarteko koordinaziorako dagozkien egiturak edo guneak arautuko dituzte.

III. KAPITULUA FINANTZAKETA

14. artikulua.- Xedapen orokorra.

1. Euskal administrazio publikoek euren aurrekontu publikoetan genero-ikuspegia txertatu beharko dute, emakumeen eta gizonen premia desberdinekin sentikor izan daitezen eta berdintasuna sustatzen eta sexuagatiko ezberdintasunak ezabatzen laguntze aldera. Horretarako, dagozkien gidalerroak ezarri behar dituzte, eginkizun hori gauzatzeko, horri jarraipena egiteko eta trebakuntza-prozesu egokiak abiarazteko.
2. Autonomia Erkidegoko Administrazioak, foru-administrazioak eta toki-administrazioek urtean behin esleitu eta zehaztuko dituzte, euren aurrekontuetan, lege honetan aurreikusitako eginkizunak gauzatzeko eta lege honetan aurreikusitako neurriak abiarazteko behar diren baliabide ekonomikoak, arian-arian berma dadin administrazio bakoitzak bere aurrekontuen % 1 (gutxienez) emakumeen eta gizonen berdintasuna garatzeko erabiliko dela.

II. TITULUA EUSKAL ADMINISTRAZIO ETA BOTERE PUBLIKOEN JARDUKETAN GENERO IKUSPEGIA INTEGRATZEKO NEURRIAK

I. KAPITULUA PLANGINTZA

15. artikulua.- Emakumeen eta gizonen berdintasunerako planak.

1. Eusko Jaurlaritzak plan orokor bat onetsiko du, eta plan horretan, hain zuzen, euskal botere publikoek emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan izango dituzten jarduerak orientatzeko esku-hartze ildoak eta gidalerroak modu koordinatu eta orokorrean jasoko dira. Plan hori egiteko orduan, gainerako euskal administrazio publikoei, talde feministei eta emakume-taldeei, beste gizarte-eragile batzuei eta, oro har, herritar guztiei parte hartzeko aukera eman behar die Eusko Jaurlaritzak.
2. 1. apartatuan aurreikusitako plan orokorraren esku-hartze ildo eta gidalerro horiek garatzean, Eusko Jaurlaritzaren sail bakoitzak bere jarduketa-plan propioa sortuko du, benetan txertatuko dela bermatzeko beharrezko diren baliabide pertsonal, ekonomiko eta materialez hornituta egongo dena. Sail bakoitzak, bere inguruabarren eta efikazia-irizpideen arabera, erabakiko du

atxikita eta lotuta dituen erakunde autonomoek eta bestelako erakunde publikoek euren planak sortu behar ote dituzten edo horien jarduketak sailaren planean txertatu behar ote diren.

3. Foru-aldundiek eta udalek berdintasunerako planak onetsiko dituzte, Eusko Jaurlaritzaren plangintza orokorrean ezartzen diren esku-hartze ildo eta gidalerroei jarraikiz; halaber, eta horretarako beharrezkoak diren baliabide material, ekonomiko eta pertsonalen bitartez, dagozkien sail, erakunde autonomo eta mendean edo lotuta dituzten bestelako erakunde publikoetan aipaturiko planek eta lege honek jasotzen dituzten neurriak benetan eta modu koordinatuan betetzen direla bermatuko dute. Udalek banaka zein kide diren edo ondore horietarako osa ditzaketen mankomunitateen bidez egin ditzakete jarduketa horiek. Horretarako, Eusko Jaurlaritzaren laguntza tekniko eskainiko die, eta dagozkien foru-administrazioek ere laguntza ekonomikoa emango die, bereziki, gaitasun ekonomiko eta kudeaketa-gaitasun txikienekoiei.
4. 2. eta 3. apartatuetan aipaturiko planek honako hauek izan beharko dituzte, gutxienez:
 - a) Egoera-diagnostikoa.
 - b) Elkarte eta kolektibo feministek –eta emakumeen eta gizonen berdintasunaren esparrukoek– plana egiteko prozesuan parte har dezaten faboratzeko bideak.
 - c) Inplikaturiko sailek parte har dezaten faboratzeko bideak, bai teknikari dagokionez bai politikari gagozkiola.
 - d) Aurrekontua.
 - e) Egutegia.
 - f) Jarraipen- eta ebaluazio-sistemak, bakoitzak dagozkion adierazleekin.
5. Aurreko paragrafoetan aipaturiko planen helburu, ekintza eta adierazle nagusiak eta haiei dagozkien ebaluazio-adierazleak administrazio publiko bakoitzari dagozkion plangintza estrategikorako dokumentuetan eta baliokideetan txertatu behar dira.
6. 2. eta 3. apartatuetan aipaturiko planak eta programak onetsi aurretik, horiei buruzko txostena eman behar du Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak, zehazteko, hain zuzen, plan eta programa horien edukiak egokitzen ote diren Eusko Jaurlaritzak, 1. apartatuan xedaturikoari jarraikiz,

onetsi behar dituen esku-hartze ildo eta gidalorroetara eta lege honetan aurreikusitakora.

7. Eusko Legebiltzarrak, Batzar Nagusiek, Arartekoak eta Euskal Herriko Unibertsitateak euren eskumen-eremuan eta bakoitzaren berezitasunak aintzat hartuta, emakumeen eta gizonen berdintasunerako plan propioak sortuko dituzte, beharrezko diren baliabide pertsonal, ekonomiko eta materialez hornituta egongo direnak.
8. Euskal botere publikoek genero-ikuspegia txertatu behar dute zehazki emakumeen eta gizonen berdintasunaren esparrukoak ez diren planetan, eta horretarako, hainbat neurri hartuko dituzte; izan ere, honako hauek bermatu beharko dituzte, besteak beste: emakumeek eta gizonek sektorean duten egoerari eta ezberdintasun posibleei buruzko diagnostiko bereizi bat egongo dela; ezberdintasun horiek zuzentzeko eta berdintasuna sustatzeko helburuak, ekintzak eta adierazleak txertatuko direla; eta planak diseinatzerakoan berdintasunean adituak diren langileei aholkua eskatuko zaiela.

II. KAPITULUA ESTATISTIKAK ETA AZTERLANAK

16. artikulua.- Estatistiken eta azterlanen egokitzapena.

1. Lege honetan bilduriko xedapenak betetzeko eta genero-ikuspegia eguneroko jardueran benetan integratzen dela bermatzeko, euskal botere publikoek ezinbestean txertatu beharko dute «sexua» aldagaia pertsonari buruzko datuak biltzea dakarren edozein jardueratan, datu horiek helburu estatistikoekin ustia daitezen, ahal dela, bananduta.
2. Gainera, azterlanak eta estatistikak egitean, honako hau ere beharrezkoa izango da:
 - a) Egiten dituzten estatistika, inkesta eta datu-bilketa guztietan «sexua» aldagaia sistematikoki sartzea.
 - b) Estatistikako eragiketetan adierazle berriak ezartzea eta sartzea, emakumeen eta gizonen balio, rol, egoera, baldintza, jomuga eta beharrianetan dauden aldeak, horien guztien adierazpena eta aztertuko den errealitatearekin duten elkarreragina hobeto ezagutzea ahalbidetzeko.
 - c) Beste aldagai batzuen eragina ezagutzea ahalbidetzeko beharrezkoak diren adierazleak eta mekanismoak diseinatzea eta sartzea, aldagai horiek agertzeak diskriminazio anizkoitzeko egoerak sorrarazten baditu esku-hartze eremuetan.

- d) Lagin zabalak hartzea, sartutako aldagai guztiak «sexua» aldagaia oinarri hartuta ustia eta azter daitezen ahalbidetzeko.
- e) Emakumeek eta gizonen esku-hartze eremuetan dituzten egoera, baldintza, jomuga eta beharrianak ezagutzea ahalbidetzeko moduan ustiatzea eta zabaltzea datuak.
- f) Gaur egun dauden estatistika-definizioak berrikustea, eta hala badagokio, egokitzea, emakumeen lana aintzatetsi eta baloratzen laguntzeko eta emakumeen zenbait kolektiboren estereotipatze negatiboa saihesteko.

Ohiz kanpoko kasuetan soilik justifikatu ahal izango da gorago aipatutako betebeharretako bat ez betetzea. Horretarako, gainera, txosten arrazoitua aurkeztu beharko da, organo eskudunak onetsia.

III. KAPITULUA LANGILEEN TREBAKUNTZA

17. artikulua.- Euskal administrazio publikoetako langileen trebakuntza.

1. Euskal botere publikoek neurri egokiak hartu behar dituzte euren langileei emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan oinarrizko prestakuntza mailakatu eta iraunkorra eskaintzeko, lege honetan biltzen diren xedapenak bete daitezen eta, horretaz gain, administrazio-jardunean genero-ikuspegia benetan txertatzea ahalbidetuko duen jakintza praktikoa berma dadin.
2. Aurreko apartatuan ezarritakoa betetzearren, euskal botere publikoek beren langileak emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan trebatzeko planak sortu eta abiarazi behar dituzte, baita erantzukizun politikoa duten pertsonak prestatzeko eta sentsibilizatzeko jarduerak egin ere.
3. Euskal botere publikoek genero-ikuspegia txertatu behar dute zehazki emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzkoa ez den prestakuntzan, eta horretarako, prestakuntza-eskaintzak aztertu eta dagozkion egokitzapenak egingo dituzte.
4. Euskal administrazio publikoek, lanpostu-zerrendetan, zeregin hauek izango dituzten lanpostuak jaso beharko dituzte, lanpostu horietako teknikariek esperientzia eta/edo trebakuntza espezifikoak dutela bermatze aldera: emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko programak sustatzea eta diseinatzea eta arlo horretako aholkularitza teknikoak ematea. Lanpostu horietarako hautagaiak izateko, gai horren gaineko ezagutzak izatearekin lotutako berariazko betekizunak bete beharko dira.
5. Aurreko paragrafoan aipaturiko berdintasun-teknikarien lanpostuak lanbide-sailkapeneko A Taldeko lanpostutzat hartu behar dira lanpostu-zerrendetan;

dedikazio eskusibokoak izango dira eta lanaldi osoko lanpostuak izango dira, salbu eta bestelako dedikazioa egokitzen hartzen bada, hala nola administrazioaren neurriarekin loturiko arazoak direla eta, edo administrazio horretan berdintasun-teknikariaren beste lanpostu batzuk daudelako eta lanpostu horiek ere dedikazio eskusibokoak direlako.

6. Enplegu publikoko lanpostuak eskuratzeko eta lanpostuz igotzeko hautapen-prozesuen gai-zerrendetan, euskal administrazio publikoek emakumeen eta gizonen berdintasunaren printzipioari eta horrek administrazio-jardueran duen aplikazioari dagozkion edukiak sartu beharko dituzte.

IV. KAPITULUA ADMINISTRAZIOAREN ARAUDIAN ETA JARDUERAN BERDINTASUNA SUSTATZEKO NEURRIAK

18. artikulua.- Xedapen orokorrak.

1. Arauak garatu eta aplikatzerakoan, baita planak, programak eta politika publikoak, kontratuak, dirulaguntzen programak eta administrazio-egintzak emateko beste tresna batzuk garatu eta aplikatzerakoan ere, euskal botere publikoek modu aktiboan izango dute kontuan emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko helburua.
2. Autonomia Erkidegoko erakunde komunek emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean duten eskumen legegilea alde batera utzi gabe, lurralde historikoen foru-organismoak eta toki-administrazioak gai horren gaineko arau propioak sortuko dituzte, lege honetan eta lege hau garatzeko arauetan bilduriko agindu orokorrak lurralde historiko eta udalerrri bakoitzaren errealitateara egokituta eta zehaztuta. Hori guztia, betiere, emakumeen eta gizonen berdintasunaren inguruan erregelamenduak egiteko eta euren burua antolatzeko ahala baliatzeko dituzten eskumenak alde batera utzi gabe, baita emakumeen eta gizonen berdintasunak eragiten dien beste sektore-gai batzuetan dituzten eskumenak ere, kontuan izanik emakumeen eta gizonen berdintasuna zeharkako gaia dela.
3. Generoaren arabera eragina aurretiaz ebaluatzerakoan, ezberdintasunak ezabatu eta berdintasuna sustatzeko neurriak ezartzerakoan eta kapitulu honetan aurreikusitako bestelako jarduketak egiterakoan, kontuan hartu behar da emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunetan diskriminazio anizkoitza eragiten duten faktoreek –3. artikuluan 1. apartatuko azken tartekian bildurikoek– daukaten eragina.
4. Euskal botere publikoek ez dute hizkera sexista erabiliko, ez zuzenean, ez beste pertsona edo erakunde batzuen bitartez sortzen dituzten dokumentuetan eta euskarrietan.

19. artikulua.- Generoaren araberako eragina aurretiaz ebaluatzea, ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko.

1. Administrazio-arau edo -egintza bat egiten hasi aurretik, euskal administrazio publikoek, hori sustatzen duen administrazio-organoen bitartez, ebaluatu egin behar dute zein den proposamen horrek emakumeek eta gizonen kolektibo gisa bizi duten egoeran izan lezakeen eragina. Horretarako, aztertu behar du administrazio-arau edo -egintzan proiektatu den jarduketak ondoren positiboak edo kontrakoak izan litzakeen emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunak ezabatzeko eta horien arteko berdintasuna sustatzeko helburu orokorrean.
2. Eraginaren ebaluazioa kontuan hartuta, administrazio-arau edo -egintzaren proiektuan neurriak sartuko dira, emakumeek eta gizonen kolektibo modura hartuta bizi duten egoeran neurri horiek izan dezaketen eragin negatiboa ahalik eta gehien neutralizatzeko, antzemandako ezberdintasunak gutxitu edo ezabatzeko eta sexu-berdintasuna sustatzeko.
3. Euskal administrazio publikoek, emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean eskuduna den organo edo erakundeak proposatuta, arauak edo gidalerroak onetsi behar dituzte; horietan, adierazi egin beharko dira, batetik, zein izan behar diren generoaren araberako eraginaren aurretiazko ebaluazioa egiteko eta berdintasuna bultzatzeko neurriak ezartzeko erregelak, eta bestetik, zein administrazio-arau edo -egintza dauden aurretiazko ebaluazio hori eta artikulua honetan jasotzen diren gainerako izapideak egin behar izatetik salbuetsita.
4. Arau- edo xedapen-proiektuari buruzko memorian xehetasunez azaldu behar da zer izapide egin diren artikulua honi dagokionez, baita haren emaitzak ere.
5. Administrazio-arau edo -xedapena sustatzen duen administrazio-organok jarraipena egin beharko dio administrazio-arauan edo -egintzan barne harturiko neurrien –aurreko apartatueta aipatutako en– eraginkortasunari, emakumeen eta gizonen ezberdintasunak ezabatzeko eta horien berdintasuna pizteko helburua lortze aldera; halaber, horren berri emango dio dagokion administrazioaren barnean emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean eskuduna den organo edo erakundeari.
6. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak Autonomia Erkidegoko Administrazioaren esparruan prestatzen diren arau-proiektuei buruzko txostena eman behar du, artikulua honetan xedatzen dena egoki aplikatzen dela egiaztatzeko eta, hala badagokio, horren inguruko hobekuntza-proposamenak egiteko. Beste administrazio publiko batzuen arauen kasuan, organo

eskudunek ezarri beharko dute artikulua honetan finkatutakoa behar bezala aplikatzen dela bermatzeko modua.

7. Eusko Legebiltzarrak eta Batzar Nagusiek dagozkien neurriak hartu beharko dituzte, lege-proposamenetan eta foru-arauetarako proposamenetan (hurrenez hurren) ebalua dadin generoaren arabera zer eragin aurreikus daitekeen, eta halako proposamenetan emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko neurriak txerta daitezzen.

20. Artikulua.- Hautapen-prozesuak eta epaimahaiak.

1. Egokitzat jotako beste neurri batzuk ere har daitezkeela alde batera utzi gabe, enplegu publikoko lanpostuak eskuratu, lanpostuak betetzeko eta lanpostuz igotzeko hautapen-prozesuak (praktikaldiak barne hartuta) erregulatzen dituzten administrazio-arauek edo -egintzek honako hauek bildu beharko dituzte:

- a) Klausula bat, administrazioaren jardueraren kidego, eskala, maila eta kategorietan emakumeei lehentasuna ematen diena, baldin eta trebakuntzaren ikuspegitik emakumeen eta gizonen artean gaitasun bera badago, eta kidego, maila, eskala eta kategoria horietan emakumeak % 40 baino gutxiago badira. Salbuespena izango lanposturako beste hautagaiak neurri hori ez aplikatzea justifikatzen duten arrazoiak dituenean (nolanahi ere, arrazoi horiek ez dute eragin behar sexuagatiko diskriminaziorik), hala nola lanpostuak eskuratzeko eta lanpostuz igotzeko zailtasun bereziak dituzten beste kolektibo batzuetako kide izatea.

Dagozkien administrazio publikoen barnean funtzio publikoaren alorrean eskudunak diren organoek a) letran xedaturikoa aplikatzea ahalbidetzen duten estatistika egokiak eta eguneratuak izan behar dituzte eta, horretaz gain, aurreko paragrafoan aipaturiko ehunekoak kalkulatzeko erreferentzia-esparrua finkatzeko irizpideak ezarri behar dituzte.

- b) Klausula bat, hautapen-epaimahaietan trebakuntza, gaitasun eta prestakuntza egokia duten emakumeen eta gizonen ordezkaritza orekatua izango dela bermatzeko.
- c) Aurreikuspenak, hautagaiaren lanbide-esperientzia baloratzeko, merezimendu-baremoetan honako hauek ere kontuan har daitezzen: lehenik, zenbat denbora egon den hautagaia eszedentzia-egoeran, senideak zaintzeagatik edo genero-indarkeriagatik; bigarrenik, zenbat denbora eman duen hautagaiak amatasuna eta aitatasuna babesteko edota bizitza pertsonala, familia eta lana kontziliatzeko helburua zuten lanaldi-murrizketetan eta edo baimenetan; eta hirugarrenik, emakumezko

enplegatu publikoek zenbat denbora eman zuten genero-indarkeriagatiko baimenak baliatzen.

- d) Neurri horien bitartez, hautapen-prozesuak, lanpostuak betetzeko prozesuak eta lanpostuz igotzeko prozesuak garatzerakoan, amatasunari behar bezalako babesa emango litzaioke bai jaio aurreko aldietan bai jaiotza ondoko aldietan, sexuagatiko diskriminazioko egoeretan ez erortzeko. Hori horrela izanik, deialdi bakarreko sistemaren arabera ariketak edo probak edota hautagaiak bertaratzea eskatzen duten bestelako jarduketak barne hartzen dituzten prozesuetan, egoera jakin batzuek –haurduntzak, erditzeak edo edoskitzeak–, behar bezala egiaztatuta badaude, ekitaldiaren denbora- eta/edo leku-inguruabarrak aldatzea eragin dezakete, eta aldaketa hori justifikatuta egongo litzateke. Aldaketa-eskabideak kontuan hartzerakoan, hautagai guztien lehia-berdintasunaren printzipioa bermatzeko beharrezkotzat eta egokitzat jotako antolakuntza-neurriak hartuko dira.
2. Egokitzat hartutako beste neurri batzuk ere hartu ahal diren arren, administrazioak sustatutako edo diruz lagundutako edozein sari mota emateko sortzen diren epaimahaiak erregulatuko dituzten arauak, eta kultura- eta/edo arte-funtsak eskuratzeko gaitutako antzeko organoak erregulatuko dituztenek, klausula bat izango dute, hautapen-epaimahaietan trebakuntza, gaitasun eta prestakuntza egokia duten emakumeen eta gizonen ordezkariak orekatua izango dela bermatzeko.
 3. Artikulu honetan adierazitakoaren ondorioetarako, ordezkariak orekatua duela ulertuko da lau kide baino gehiago dituzten epaimahaietan edo antzeko organoetan sexu bakoitzak gutxienez % 40ko ordezkariak baldin badu. Gainerako kasuetan, bi sexuak ordezkariak daudenean izango da orekatua.

21. artikulua.- Kontratazio publikoa eta dirulaguntzak.

1. Euskal botere publikoek irizpide sozialak txertatzeko nahitaezko eta zeharkako betebeharrari buruzko printzipio orokorra aplikatuko dute emakumeen eta gizonen berdintasunaren eremu espezifikoan. Horretarako, genero-ikuspegia txertatuko dute kontratazio publikoan eta, beste neurri batzuen artean, emakumeen eta gizonen berdintasunerako klausulak txertatuko dituzte adjudikazio-irizpideetan eta exekuzio-baldintza berezietan, salbu eta justifikatzen badute kontratua ez dagokiola generoari eta ez dela posible klausula horiek txertatea.
2. Genero-ikuspegiaren kontsiderazioa kontratuaren xedearen ezaugarri tekniko bat denean, espresuki txertatu ahal izango da xede horren definizioan emakumeen eta gizonen berdintasunaren aipamen espezifiko bat.

3. Euskal botere publikoek sektore publikoarekin kontratatzeko debeku espezifikoa ezarriko diete sexuagatiko diskriminazioan erortzeagatik edo emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorreko araudia ez betetzeagatik administrazio- edo zigor-zehapenen bat ezarri zaien pertsona fisiko edo juridikoei, dagokion zehapenean ezarritako denbora-tarte osoan. Halaber, estatu-araudiaren arabera berdintasun-planik indarrean ez duten enpresak ere kontratazio publikoetatik kanpo geratuko dira (kontuan izanik halako plan bat edukitzeko betebeharra dutela), baita 25 langiletik gora izanik sexu-jazarpena edo sexuagatiko jazarpena prebenitzeko neurriak ezarri dituztela ziurtatzen ez duten enpresak ere, estatu-legeriak emakumeen eta gizonen berdintasunaren esparruan finkatzen duen bezalaxe.
4. Kontratuaren xederako beharrezkoak badira emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorreko gaitasun espezifikoak, gaitasun tekniko edo profesional gisa eskatuko da esperientzia zehatza, ezagutzak edo prestakuntza izatea emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean, kontratazio publikoari buruzko araudian ezarritakoaren arabera.
5. Kontratazio-organismoek kontratazio-pleguetan txertatuko dituzte honako hauek:
 - a) Emakumeen eta gizonen berdintasunerako adjudikazio-irizpideak, baremoaren guztizkoaren % 5eko haztapenarekin, gutxienez.
 - b) Emakumeen eta gizonen berdintasunarekin lotutako exekuzio-baldintza berezi bat, gutxienez.
6. Emakumeen eta gizonen egoeran nolako eragina izan dezaketen jakiteko, Euskal Autonomia Erkidegoko Lizitatzaille eta Enpresa Sailkatuen Erregistro Ofizialean sexuaren arabera banakatuta aurkeztu beharko da, gutxienez, honako hauei buruzko informazioa: langile kopurua, horien batez besteko soldata, titularren kopurua, pertsona juridikoen kopurua eta administrazio-eta zuzendaritza-organoen osaera.
7. Emakumeen eta gizonen berdintasunerako klausulak benetan betetzen direla egiaztatu beharko da; horretarako:
 - a) Enpresa kontratistak nahitaez bete beharko ditu emakumeen eta gizonen berdintasunerako klausula guztiak, bai eta horien exekuzioa modu eraginkorrean egiaztatu ere, aurretiazko errekerimendurik igorri behar izan gabe dagokion dokumentazioa aurkeztuta.

- b) Emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko adjudikazio-irizpideak eta exekuzio-baldintza bereziak espresuki ezarriko dira pleguetan funtsezko kontratu-obligazio gisa. Horiek ez betetzea falta astuna izango da eta, gertatzekotan, kontratazio-organoak kontratua suntsiarazi ahal du, kontratuarekin aurrera jarraitu ahal izango du, zehapenak ezarrita, eta kontratuaren luzapena ez aplikatzea erabaki ahal izango du, aurreikusia dagoenean.
 - c) Kontratuaren arduradunak edo jarraipen-unitateak emakumeen eta gizonen berdintasuna egiaztatzeko dokumentazioa egiaztatu beharko dute. Ondore horietarako, aholkularitza eskatu ahal izango dio dagokion administrazioan emakume eta gizonen berdintasunaren alorreko eskumenak dituen organo edo organismoari.
8. Euskal botere publikoen dirulaguntza publikoek genero-ikuspegia txertatu behar dute, eta hori ez ezik, berdintasuna sustatzeko eta emakumeen eta gizonen ezberdintasunak ezabatzeko neurriak ere bildu behar dituzte balorazio-irizpideen pertsona fisiko edo juridiko onuradunen obligazioen artean, salbu eta txosten arrazoitu bidez justifikatzen bada ez dagokiola genero-ikuspegia txertatzea dirulaguntzan; nolana ere, emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean eskuduna den organo edo erakundeari helarazi beharko zaio hori, haren iritzia izate aldera.
9. Euskal botere publikoek, laguntzak edo dirulaguntzak ematerakoan, sexuagatiko diskriminazioan erortzeagatik edo emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorreko araudia ez betetzeagatik administrazio- edo zigorzehapenen bat ezarri zaion ezein pertsona fisiko edo juridikori ezingo diote dirulaguntzarik edo laguntzarik eman dagokion zehapenean ezarritako denbora-tarte osoan, ezta sexuagatik diskriminatzen duen ezein jarduerari ere. Halaber, estatu-araudiaren arabera berdintasun-planik indarrean ez duten enpresak ere laguntza eta dirulaguntzetatik kanpo geratuko dira (kontuan izanik halako plan bat edukitzeko betebeharra dutela), baita 25 langiletik gora izanik sexu-jazarpena edo sexuagatiko jazarpena prebenitzeko neurriak ezarri dituztela ziurtatzen ez duten enpresak ere, estatu-legeriak emakumeen eta gizonen berdintasunaren esparruan finkatzen duen bezalaxe.
10. Euskal botere publikoek, beste gai batzuen artean, dirulaguntza publikoak ematean:
- a) Egokia denean, pertsona fisiko edo juridiko parte-hartzaileek bete beharreko baldintzen artean sartuko dute emakumeen eta gizonen berdintasuneko ibilbide bat egiaztatzea; edo beren estatutu etako helburuen, xede sozialen edo sorrerako helburuen artean izatea berdintasunaren sustapena; edo diruz lagundutako proiektua edo

jarduera gauzatuko duten pertsonak emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorreko berariazko prestakuntza izatea.

- b) Balorazio-irizpideen baremoaren guztizko % 5ekin baloratuko dituzte, gutxienez, pertsona fisiko edo juridiko parte-hartzaileen emakumeen eta gizonen berdintasunerako ekintzak eta politikak eta/edo dirulaguntzara aurkeztutako proiektuan genero-ikuspegia txertatzearekin lotutako beste alderdi batzuk.
 - c) Emakume eta gizonen berdintasun-arloko betebeharrak ezarriko dituzte.
 - d) Emakumeen eta gizonen egoeran nolako eragina izan dezaketen jakiteko, entitate onuradunei eskatuko diete dirulaguntzak justifikatzeko memorietan sexuaren arabera banakatuta aurkezteko honako hauei buruzko informazioa: emandako zerbitzuaren azken onuradunak edo erabiltzaileak, pertsona titularrak eta langileak, eta dirulaguntza eragin duen zerbitzua emateko entitateak kontratatu dituen langileak.
11. Dirulaguntza publikoen onuradun diren pertsona juridiko guztiek emakumeen eta gizonen berdintasunerako klausulak benetan betetzen direla egiaztatu beharko du, bai eta hori egiaztatzeko ezarritako dokumentazio guztia aurkeztu eta justifikatu ere, eta irizpide sozial horiek egiaztatzeko jarduketak egiten utzi beharko dute.
12. Euskal botere publikoek, bakoitzak bere eremuan, arauak edo jarraibideak eman behar dituzte, artikulua honetan xedatutakoa benetan betetzeko pautak eta adibideekin.

22. artikulua.- Plan sektorialak.

- 1. Euskal botere publikoen plan sektorialekin genero-ikuspegia txertatu behar dute, eta hori ez ezik, berdintasuna sustatzeko eta emakumeen eta gizonen ezberdintasunak ezabatzeko neurriak ere bildu behar dituzte, salbu eta txosten arrazoitu bidez justifikatzen bada ez dagokiola genero-ikuspegia txertatzea planean; nolana ere, emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean eskuduna den organo edo erakundeari helarazi beharko zaio hori, haren iritzia izate aldera.
- 2. Emakumeen eta gizonen egoeran nolako eragina izan dezaketen jakiteko, euskal botere publikoek bermatu egin behar dute, plan sektorialen memoria edo ebaluazioetan, aurreikusitako ebaluazio-

adierazleen eta planean garaturiko neurrien onuradunen informazioa sexuen arabera banakatuta aurkezten dela.

3. Emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean eskuduna den organo edo erakundeak proposatuta, aurreko apartatuan aurreikusitakoa benetan aplikatzeko eta aplikazio horri jarraipena egiteko jarraibideak zehaztuko dituzten arauak edo gidalerroak onetsi beharko dituzte euskal administrazio publikoek.

III. TITULUA

ZENBAIT ESKU-HARTZE ARLOTAN BERDINTASUNA SUSTATZEKO NEURRIAK

I. KAPITULUA

PARTE-HARTZE SOZIOPOLITIKOA

23. artikulua.- Xedapen orokorra.

Euskal botere publiko guztiek, beren zuzendaritza-organoetako eta kide anitzeko organoetako kide izateko pertsonak izendatzerakoan, izendatutakoen artean trebakuntza, gaitasun eta prestakuntza egokia duten emakumeen eta gizonen ordezkariak orekatua izatea sustatu behar dute. Xede horretarako, beharrezkoak diren arauak neurriak edo bestelakoak hartuko dituzte.

24. artikulua.- Elkarrekin eta erakundeak.

1. Euskal administrazio publikoek sustatu behar dute emakumeen eta gizonen presentzia orekatua izatea profesionalen, enpresen, gizarte-ekonomiaren, sindikatuen, politikaren, kulturaren eta bestelako arloetako elkarte eta erakundeen zuzendaritza-organoetan. Horretarako, beste jarduketan batzuen artean, dagozkien dirulaguntzak egokitu ahal izango dituzte, emakumeen ordezkariak txikiak duten organoetan emakumeen presentzia handitzeko neurriak hartzearen arabera.
2. Euskal administrazio publikoek ezin izango diete inolako laguntzarik, babesik edo aintzatespenik eman kideak aukeratzeko prozesuan edo lan-jardunean sexuagatik diskriminatzen duten elkarte edo erakundeei.
3. Euskal administrazio publikoek pizgarriak emango dizkiete Lege honetan xedatutako helburuak lortzera bideratutako jarduerak egiten dituzten elkartei.

4. Emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean lan egiten duten irabazi-asmorik gabeko erakundeak onura publikokotzat deklaratu ahal izango dira, erakunde bakoitzaren forma juridikoari dagokion legedia espezifikoa ezarritakoari jarraikiz.
5. Euskal administrazio publikoek espazioak sortuko dituzte emakumeen eta elkarte-mugimenduaren herritarren parte-hartzea bermatzeko politika sozial, ekonomiko eta kulturalen garapenean, eta emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorreko euskal administrazio publikoen arteko elkarrizketa eraginkorrerako bideak egituratuko dituzte.

II. KAPITULUA KULTURA ETA KOMUNIKABIDEAK

25. artikulua.- Kultura-jarduerak.

1. Euskal administrazio publikoek, bakoitzak bere eskumen-eremuan, beharrezkoak diren neurriak hartu behar dituzte, bai sexuagatiko diskriminazio oro saihesteko, bai sustatzeko emakumeek zein gizonek parte hartzeko aukera eta partaidetza orekatua izatea Euskal Autonomia Erkidegoaren esparruan izaten diren kultura-jarduera guztietan.

Debekatu egiten da emakumeek gizonetik berdintasunean parte hartzea onartzen ez duten edo oztopatzen duten kultura-jarduerarik antolatzea eta egitea gune publikoetan.

2. Kultura-jardueraren batean –hor sartuta jai kutsukoak, artistikoak, kirolekoak, eta euskararen normalizazioaren arlokoak– sexuagatiko diskriminazioa egiten bada, euskal administrazio publikoek ezin izango diote jarduera horri inolako laguntzarik eman, edo administrazio horien ordezkariak ezin izango dute jarduera horietan administrazioaren ordezkari gisa parte hartu.
3. Euskal administrazio publikoek emakumeen memoria historikoaren berreskurapena bultzatu behar dute eta ondareari eta kulturari emakumeek egin dizkieten ekarpenak ikusgarri egiten dituzten eta estereotipo eta aurreiritzi sexistak gainditzen laguntzen duten kultura-politikak sustatu behar dituzte, bai eta emakumeen presentzia sustatu ere, ordezkariak txikiegiak duten eremuetako erakusketa eta ekoizpen artistiko eta kulturaletan.
4. Euskal administrazio publikoek neurri egokiak hartu behar dituzte kirol-modalitate guztietan emakumeek eta gizonek tratu- eta aukera-berdintasuna izango dutela bermatzeko.
5. Euskal administrazio publikoek kirol-jardueren hautu ez-estereotipatuak sustatuko dute, bai eta emakumeen zein gizonen kirol-jardueren laguntza ere,

bietako edozein gutxiengoa den modalitateetan. Era berean, handitu egingo dituzte gehienbat emakumeek praktikatzen dituzten kirol-modalitateentzako laguntza publikoak, eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bermatuko da sariak eta aintzatespenak ematerakoan.

26. artikulua.- Gizarte-komunikabideak eta publizitatea.

1. Euskal Autonomia Erkidegoaren eskumen-esparruan diharduen ezein hedabidek ezin izango du adierazi pertsonen, sexu batekoak edo bestekoak izateagatik, giza duintasun gutxiago edo gehiago dutela, ez eta objektu sexual edo aberastasun-iturri soilak direla ere. Orobat, ezingo zaie zabalkundea eman emakumeen aurkako indarkeria justifikatu, horri garrantzia kendu edo horretara bultzatzen duten edukiei.
2. Debekatu egiten da egin, eman edo erakustea pertsonen, sexu batekoak edo bestekoak izateagatik, giza duintasun gutxiago edo gehiago dutela edo sexu-objektu edo aberastasun-iturri soilak direla adierazten duen publizitate-iragarki oro, bai eta emakumeen aurkako indarkeria justifikatu, horri garrantzia kendu edo horretara bultzatzen duen oro ere.
3. Gizarte-komunikabideek, beren programazioak egiteko orduan, ez dute hizkera sexistarik erabili behar, eta emakumeen parte-hartze aktiboa eta bi sexuen presentzia orekatua eta irudi plurala bermatu behar dute, edertasun-kanonetatik eta sexu bakoitzak bizitzako arloetan betetzen dituen eginkizunei buruzko estereotipo sexistetatik aparte, eta bereziki zaindu behar dituzte haur zein gazteentzako edukiak. Bestalde, emakumeek sustatutako edo emakumeek zuzendutako jarduera politiko, sozial eta kulturalen zabalkundea bermatu behar dute, gizonetik berdintasunean, eta orobat emakumeak ahalduzko lagungarri diren jarduerak ere.
4. Euskal Autonomia Erkidegoko titulartasun publikoko komunikabideek bultzatu egingo dituzte eta beren publizitate-espazioetan lehentasunezko tratua eskainiko diete ezberdintasunak ezabatu eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko eta emakumeen kontrako indarkeria mota oro prebenitzeko kanpaina instituzionalei. Horretarako, dagokionean, erakundeen arteko lankidetzarako beharrezko diren mekanismoak edo itunak ezarriko dira.
5. Euskal administrazio publikoek, erakunde autonomoek eta haien mende edo haiei lotuta dauden gainerako entitate publikoek, beren eskumen-eremuan, aurreko apartatuan aipatutako kanpaina instituzionalak hedatzen lagunduko dute. Horretarako, publizitatea jartzeko barruan nahiz kanpoan dituzten gune edo lekuak lagako dituzte erakunde arteko kanpaina horietarako.

6. Euskal administrazio publikoek, beren eskumen-eremuan, emakumeek eta gizonen informazio- eta komunikazio-teknologietarako berdintasunezko sarbidea eta erabilera dutela bermatu behar dute, hautematen diren sexuagatiko eta 3.1 artikuluan aipatutako diskriminazio anizkoitza eragiten duten faktoreengatiko diskriminazioak zuzentzeko.
7. Era berean, eduki sexistak edo emakumeen duintasunaren kontrakoak saihestu egin beharko dituzte, autorregulazio-arauen edo bestelako formulen bidez, interneten, sare sozialetan, bideo-jokoetan eta informatika-sistemetan.

27. artikulua.- Publizitatearen eta komunikabideen aholkularitza- eta kontrol-organoa.

Eusko Jaurlaritzan organo bat eratuko da, komunikabideen eta publizitate-euskarrien bitartez hedatzen diren publizitatearen eta edukien inguruan aholku eman eta horiek aztertzeaz arduratuko dena, pertsonen sexuagatiko diskriminazio eta estereotipatze oro ezabatzeko. Era berean, komunikabideek emandako edukiei buruzko kode etikoak badaudela ere zainduko du, zeintzuek, besteak beste, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren kasuen tratamendu egokia landuko baitute.

III. KAPITULUA HEZKUNTZA

1. atala Unibertsitateaz kanpoko irakaskuntza

28. artikulua.- Xedapen orokorra.

Hezkuntza-politika publikoek bultzatu beharreko hezkuntza-ereduek, betiere, helburu hauek izan behar dituzte: sexuaren araberako estereotipoak eta rola baztertuko dituen garapen integrala eskaintzea, diskriminazio mota oro baztertzea, eta generoak baldintzatu gabeko orientazio akademiko eta profesionala bermatzea. Horretarako, emakumeen eta gizonen benetako berdintasuna bultzatuko da alor guztietan: curriculumean, antolaketan eta abarrean.

29. artikulua.- Curriculuma.

1. Hezkuntza Administrazioak hezkidetzako proiektuak sustatuko ditu, eta jarraian aipatzen diren hezkidetzak-helburuak integratuko ditu hezkuntzako maila ezberdinetako jakintza-arloetako eta diziplinetako curriculumaren diseinuan eta garapenean:

- a) Emakumeei eta gizonei esleitzen zaizkien portaera-eredu soziokulturaletan oinarrituta eraiki diren sexuaren araberako aurreiritzi, estereotipo eta rolak ezabatzea, sexu bateko zein besteko ikasleei beren buruak erabat garatzeko aukera eskaintze aldera.
 - b) Emakumeen jakintza eta emakumeek gizadiaren garapenari egin dioten ekarpen sozial eta historikoa integratzea; horretarako, irakasten diren edukiak berrikusiko dira eta, hala dagokionean, zuzendu.
 - c) Beharrezko diren ezagutzak sartzea, neska-mutil ikasleek, etxeko lanen eta pertsonak zaintzearen alorrean gaur egun dituzten eta etorkizunean izan ditzaketen beharizan eta erantzukizunen ardura har dezaten.
 - d) Ikasleak gaitzea eta egun dauden oztopoak kentzea aukera akademikoen hautua generoan oinarritutako baldintzapezetatik libre egin dadin, halako moldez non emakumeen presentzia txikiegia gaintu dadin Lanbide Heziketan, bai eta industrian, zientzian, teknologian eta bestelako eremu batzuetan, bai eta gizonen presentzia txikiegia ere humanitateetan, hezkuntzan, osasunean eta beste eremu batzuetan.
 - e) Emakumeen aurkako indarkeria prebenitzea; horretarako, gatazka konpontzeko indarkeriarik gabeko metodoak erakutsiko dira, bai eta aniztasunean eta emakumeek eta gizonek eskubide eta aukeren aldetik duten berdintasunaren errespetuan oinarritzen diren bizikidetzak-ereduak ere.
2. Era berean, Hezkuntza Administrazioak oinarritutako printzipiotzat ezarriko du hezkuntza-maila guztietan indarkeriazko jokoak prebenitzea, eta eguneroko bizitzari buruzko irakasgai eta/edo eduki eta aldi zehatzak ezarriko ditu hezkuntza-maila guztietan. Eduki eta aldi horietan gai hauekin lotutako alderdi eta edukiak integratuko dira: etxeko eremua eta pertsonen zaintza, harreman pertsonalen funtzionamenduaren ezagutza eta harreman afektibo-sexual osasungarri eta positiboak sustatzea, hezkuntzaren erabilera ez-sexista, emakumeen gorputza erakartzeko elementu edo aberastasun-iturri gisa erabiltzea zalantzan jartzea, jarrera matxisten identifikazioa eta prebentzioa, ikusgarriak ez direnak barne, eta gatazka konpontzeko indarkeriarik gabeko metodoak eta sexuen berdintasunaren eta dibertsitatearen errespetuan oinarritutako bizikidetzak-ereduak ikastea.

30. artikulua.- Irakaskuntzako materialak.

- 1. Debekatu egiten da Autonomia Erkidegoko ikastetxeetan egin, zabaldu eta erabiltzea pertsonak, sexu batekoak edo bestekoak izateagatik, giza duintasun gutxiago edo gehiago dutela edo sexu-objektu soilak direla adierazten duen testuliburu edo irakaskuntzako material oro, bai eta

emakumeen aurkako indarkeria justifikatu, horri garrantzia kendu edo horretara bultzatzen duen oro ere.

2. Euskal Autonomia Erkidegoko ikastetxeetan erabiltzen diren testuliburuek eta irakaskuntzako beste material guztiek aurreko artikulua 1. apartatua adierazi diren hezkidetzako helburuak barneratuta izan behar dituzte. Bestalde, ez dute hizkuntza modu sexistan erabili behar, eta irudietan emakumeen eta gizonen presentzia orekatua eta ez-estereotipatua bermatu behar dute.

31. artikulua.- Pertsonak eta egiturak.

1. Beren zereginetan genero-ikuspegia integratzeko, hezkidetzan trebakuntza zehatza jaso duten langileak izango dira hezkuntzaren arloa ebaluatu, ikertu eta berritu eta ikuskatzeaz arduratzen diren organoetan eta irakasleen laguntzarako zerbitzuetan.
2. Hezkuntza Administrazioak hezkuntza-zentro guztietan bermatuko ditu hezkidetzaren ardura duten irakasleen izendapena, ordu kopuru eta prestakuntza egokia, bai eta hezkuntza-komunitatearen parte-hartzea duten berdintasun-batzordeak. Era berean, bermatu egingo du prestakuntza egokia jaso duten berdintasuneko ordezkariak daudela zentro horietako ordezkartza-organo gorenetan eta eskola-kontseiluetan, hala udalerrien nola autonomia-erkidegoaren mailan, hezkuntza-eremuan berdintasuna sustatzeko neurriak bultzatzen.
3. Hezkuntza Administrazioak bultzatuko du emakume zein gizon irakasleek presentzia orekatua izatea jakintza-arlo eta hezkuntzako etapa ezberdinetan, eta halaber ikastetxeen zuzendaritza-organoetan.
4. Irakasleek ikastetxeen zuzendaritza-organoei jakitera eman behar diete emakumeen eta neskatu-mutikoen aurka nabaritzen diren indarkeria-zantzu oro.

32. artikulua.- Prestakuntza.

1. Hezkuntza Administrazioak hezkidetzari buruzko prestakuntza-planak jarriko ditu abian; plan horiek irakaskuntzako profesionalei zuzenduta egongo dira, eta unibertsitatez kanpoko ikastetxe guztiak hartuko dituzte beren baitan.
2. Ikastetxe bakoitzak prestakuntza-plan horiek abian jartzerakoan neurri egokiak ezar ditzan, Hezkuntza Administrazioak beharrezko diren egokitzapenak egingo ditu ordutegian eta antolaketan. Gainera, mekanismoak ezarriko dira plan horietan aurreikusi diren egutegi eta ordutegiek erasandako ikasleei erantzuteko.

3. Irakaskuntzako profesionalei –banaka zein ikastetxeen bidez– zuzentzen zaien etengabeko prestakuntzarako eskaintzak, edukietan zeharka hezkidetzako filosofia barneratzeaz gain, hezkidetzari buruzko ikastaro zehatzak jaso behar ditu.

2. atala Unibertsitate-ikasketak

33. artikulua.- Xedapen orokorrak.

1. Euskal unibertsitate-sistema osatzen duten unibertsitateek, betiere, emakumeek eta gizonek aukera berdinak izatea bultzatuko dute, bai irakasle-karreran, bai erabakiak hartzen diren eremuetara sartzeko; eta, horrekin batera, ikasleek, sexuaren arabera, diziplina eta jakintza-arlo guztietan partaidetza orekatua izatea sustatuko dute.
2. Orobat, bermatuko dute jakintza-arlo guztietako irakaskuntzan eta ikerketan lanetan genero-ikuspegia txertatzen dela, hizkera ez-sexista erabiltzen dela, eta emakumeen jakintza eta emakumeek gizadiaren garapenari egindako garapen sozial eta historikoa jasotzen dela.
3. Autonomia Erkidegoko Administrazioak sustatuko du euskal unibertsitateek modu egonkorrean eskaintzea emakumeen eta gizonen berdintasunerako agente izateko prestakuntza espezializatua, eta genero-ikuspegia txertatzea beren diziplina eta jakintza-arlo guztietan.
4. Prestakuntza eta ikerketaren aldeko deialdietan, Hezkuntza Administrazioak batik bat honako ezaugarri hauek betetzen dituzten proiektuak balioetsiko ditu:
 - a) Proiektuen buru emakumeak izatea, emakumeen presentzia txikia duten ikerketa-eremuetan.
 - b) Ikerketa-taldean emakumeen eta gizonen ordezkartza orekatua izatea.
 - c) Emakumeen eta gizonen ezberdintasunarekin eta sexuen arteko hierarkia-harremanarekin zerikusia duten arazoak ulertzen laguntzea.
 - d) Ezberdintasunak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko neurriak proposatzea.
5. Hezkuntza Administrazioak dirulaguntzak ezarriko ditu, euskal unibertsitate-sistemaren eremuan emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko proiektuak egitea bultzatzeko.

IV. KAPITULUA LANA

1. atala Etxeko lanak

34. artikulua.- Xedapen orokorra.

1. Euskal administrazio publikoek aldian-aldian egingo dute Euskal Autonomia Erkidegoan egindako etxeko lanen balio ekonomikoaren zenbatespena –hartan sartuta pertsonak zaintzeak dakarren lana–, eta zenbatespen hori euskal gizarteari jakinaraziko diote, etxeko lanen garrantzi ekonomiko eta soziala ezagutzera emateko. Halaber, etxeko lanen balioa aintzat hartuko dute politika ekonomikoak eta sozialak diseinatzerakoan.
2. Zaintzaileek aisialdirako, astialdirako eta atsedenerako eskubidea dute. Horiek baliatu ahal izateko, euskal administrazio publiko eskudunek, neurri hauek gauzatu dituzte, besteak beste:
 - a) Prestakuntza eskaintzea zaintzaile ez profesionaleri, haien kasuan hautemandako beharren arabera.
 - b) Atsedena eta aisialdirako programak abiaraztea, aldi baterako ostatua barne, zaintzen dutenen atsedena ahalbidetzeko.
 - c) Partikularren artean elkarri laguntzeko ekimenak eta formulak sustatzea, pertsonak zaintzeko.
 - d) Zaintzaileen beharrei erantzuteko beharrezkoak diren laguntza ekonomiko, tekniko eta psikosozialeko bestelako neurri guztiak.

35. artikulua.- Erantzunkidetasuna.

Euskal administrazio publikoek gizonen erantzunkidetasuna sustatuko dute etxeko lanen alorrean, eta bultzatu egingo dute haien artean orokortzea zaintzaren etika eta jarduna, norberaren eta besteen garapen eta ongizaterako bide gisa bai eta ezberdintasun eta indarkeria matxistak zein pertsonentzako kaltegarriak diren arrisku-jokabideak prebenitzeko bide gisa ere. Era berean, neurri egokiak hartuko dituzte bizitza pertsonalaren, familiarren eta lanaren kontziliazioa sustatzeko neurri eta jarduketek gizonen erantzunkidetasuna sustatzen duten neurriak barne har ditzaten.

2. atala Enplegua

36. artikulua.- Xedapen orokorrak.

Euskal administrazio publikoek, beren eskumen-eremuan, emakumeen eta gizonen aukera- eta tratu-berdintasuna erreal eta benetakoa izateko behar diren baldintzak sustatu behar dituzte, hala norbere konturako zein besteren konturako lana lortzean, nola lan, prestakuntza, sustapen, ordainketa eta kontratuen amaierako baldintzetan.

37. artikulua.- Enplegu-zerbitzuak.

1. Laneraten laguntzeko prozesuan parte hartzen duten enplegu-zerbitzuek ezin dute sexuagatiko diskriminaziorik sortzen duen lan-eskaintzarik izapidetu.
2. Enplegu-zerbitzuak emakumeen eta gizonen berdintasun-printzipiora egokitu daitezen, euskal administrazio publikoek honako hauek egin behar dituzte:
 - a) Laneraten laguntzeko prozesu integraleko fase bakoitzean (informazioa eta orientazioa, prestakuntza, bitartekotza, laneratzeko laguntza eta laneratzearen jarraipena, eta sustapen enpresariala eta autoenpleguaren sustapena) genero-ikuspegia txertatzeko moduei buruzko prestakuntza emango diete enplegu-zerbitzuetako eta erakunde laguntzaileetako langileei.
 - a) [Enplegu-zerbitzuek kontratatutako emakumeen kopurua handitzeko xedea duten neurriak hartzea sustatuko dute, presentzia txikiegia duten eta kalitateko eta ondo ordaindutako enpleguak dituzten lanbideetan.](#)

38. artikulua.- Enplegua lortzea.

Emakumeei enplegua lortzen laguntzeko asmoz, arlo horretan eskumenak dituzten euskal administrazio publikoek honako hauek egingo dituzte:

- a) Kontratazioa sustatzeko neurriak dituzten enpresentzako laguntzei dagokienez, emakumeak eta gizonak kontratatzeke portzentajeak ezarriko dituzte, enpresaren tamainaren, jardunaren sektorearen eta bete behar diren lanpostuetarako eskulan eskuragarria osatzen duten emakumeen eta gizonen kopuruen arabera.
- b) Emakumeentzako kalitateko enplegu egonkorra sustatzeko programak eta emakumeen kontratazioa bultzatzekoak garatuko dituzte, aukera ematen dutenak, alde batetik, kontratazio-modalitate desberdinetan emakumeek

duten partaidetza-kuota handitzeko, eta bestetik, gaur egun emakumeen artean nagusi diren enplegu prekarioa eta aldi baterako enplegua desagerrarazteko.

- c) Eraketa-gastuak, aktiboen inbertsioak eta funtzionamendu-gastu orokorrak finantzatzeko laguntzak ematean, sustatzaileen artean emakumeak gehiengoa diren enpresa-ekimenak lehenetsiko dituzte, batik bat emakumeen presentzia txikiegia duten lanbide eta sektoreetan eta ekonomiarako estrategikotzat jotzen direnentzat.
- d) Laguntza publikoak jasotzen dituzten elkarren bermerako sozietateek sustatzaileen artean emakumeak gehiengoa diren enpresa-ekimenak eratzen edota finkatzen laguntzeko funts espezifikoak ezartzea sustatuko dute.

39. artikulua.- Prestakuntza eta kudeaketa aurreratuko planak.

- 1. Enpresen prestakuntza-planei laguntzak emateko deialdi publikoetan, erakundearen barruan emakumeen eta gizonen berdintasuna helburu duten prestakuntza-ekintzak lehenetsiko dira, bai eta emakumeei praktikak egiten lagunduko dietenak ere, bereziki emakumeen presentzia txikiegia duten lanbideetan.
- 2. Halaber, emakumeek prestakuntza-ekintzetan parte hartzen dutela bermatzeko beharrezkoak diren laguntza-mekanismoak eta -zerbitzuak eratu behar dira, hala autoenpleguaren eta enpresa-sorkuntzaren eremuan nola besteren konturako lanaren eremuan, batik bat emakumeen presentzia txikiegia duten lanpostuak eta mailak eskuratzeko aukera emango dieten prestakuntza-ekintzetan, bereziki zuzendaritza-postuei eta kalitateko eta ongi ordaindutako enpleguak dituzten sektoreei dagokienez.
- 3. Autonomia Erkidegoko Administrazioak, Kalitatearen Sustapenerako Euskal Fundazioarekin batera, kalitatearen eta kudeaketa aurreratuaren eremuan genero-ikuspegia txertatzea sustatuko du.

40. artikulua.- Emakumeen eta gizonen berdintasunerako planak eta politikak.

- 1. Haien kapitalaren gehiengoa euskal erakunde publikoena den partaidetzako enpresek, kasu guztietan, bai eta enpresa pribatuek ere, Estatuaren araudiak ezarritako terminoetan, planak idatziko dituzte, eta horietan jasoko dituzte neurri zehatz eta eraginkorrak, beren barne-funtzionamenduan eta kanpora begirako jardueran emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko xedearekin, bai eta jarraipena eta ebaluazioa egiteko mekanismo egokiak ere.

2. Kapitalaren gehiengoa euskal erakunde publikoena den eta 25 langile baino gehiago dituzten partaidetzako enpresek erakunde barruan berdintasun-politikak garatzeko ardura izango duen zerbitzu bat izango dute, langile espezializatuekin.
3. Autonomia Erkidegoko administrazioak Enpresetako Berdintasun Planen Erregistro bat sortuko du.
4. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak laguntzak ezarri behar ditu emakumeen eta gizonen berdintasunerako planak egiteko eta enpresek arlo horretan adituak diren pertsonak kontratatzeko. Era berean, enpresen artean lankidetzaren sareak egotea sustatu behar du, enpresek berdintasun-politiken garapena susta dezaten.
5. Autonomia Erkidegoko Administrazioak, bere eskumenen esparruan eta Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskaritzarekin eta inplikaturako beste erakunde batzuekin elkarlanean, lan-eremuan sexuagatiko diskriminazioaren kontra borrokatzeko planak eta bestelako neurriak egitea sustatu behar du.
6. Batik bat, ordainsarien alorreko diskriminazioari dagokionez, neurri hauek garatuko dira:
 - a) Autonomia Erkidegoko Administrazioak, Laneko Ikuskaritzaren bidez, zerbitzu espezializatu bat sortuko du eta plan eta kanpaina espezifikoa egingo ditu ordainsarien alorreko diskriminazioaren kontra, horretarako beharrezko diren giza baliabideak eta baliabide ekonomiko eta materialak gaituz.
 - b) Autonomia Erkidegoko Administrazioak erakunde publikoen, enpresen, sindikatuen eta, oro har, herritarren esku ipiniko du ordainsarien alorreko diskriminazioaren kontra egiteko eta balio bereko lanari ordainsari berdina ematearen printzipioa orokortzeko baliabide sorta bat, lanpostuak balioetsi, sailkatu eta ebaluatzeko eta laneko sustapen ez-sexista egiteko gidalerroak, irizpideak eta metodologiak, eta informazio eta aholkularitza emateko eta kexak edo salaketak bideratzeko zerbitzu bat.
 - c) Erregelamenduz xedatzen diren terminoetan, euskal sektore publiko instituzionala osatzen duten erakundeek ordainsarien alorreko gardentasuna bermatu beharko dute, ordainsarien erregistro-liburuen edo egokitzat jotako beste formula batzuen bidez, eta b) letran aipaturako gidalerro, irizpide eta metodologiak aplikatu beharko dituzte eta, dagokionean, soldaten edo ordainsarien beharrezko auditoretzak gauzatuko dituzte.

- d) Sektore pribatuari dagokionez, euskal sektore publikoaren kontratuak edo dirulaguntzak eskuratzeko baldintza izango da emakumeen eta gizonen ordainsarien alorreko gardentasun- eta berdintasun-printzipioa betetzea. Horretarako, dagozkion berdintasun-klausulak txertatuko dira, bai eta soldaten edo ordainsarien alorreko auditoretzak barne hartuko dituen kontrol-sistema bat ere. Ordainsarien alorreko diskriminazio-zantzuak hautematen badira, epe bat emango zaie erakundeei horiek justifikatu edo zuzendu ditzaten eta, egiten ez badute, zehapena edo kontratu- edo dirulaguntza-prozesuaren esparruan ebatzitako ondorioa ezarriko zaie. Horrek barne har dezake dirulaguntza galtzea edo kontratua suntsiaraztea eta jasotako dirua itzuli behar izatea.
- e) Sektore pribatuko enpresei dagokienez, euskal administrazio publikoek ordainsarien alorreko gardentasuna sustatuko dute eta b) letran aipatutako gidalerro, irizpide eta metodologiaren aplikazioa erraztuko dute, bai eta soldaten edo ordainsarien alorreko autoebaluazioak eta auditoretzak gauzatzea ere, Estatuaren legeriak gai horretan xedatutakoaren kalterik gabe.
- f) Autonomia Erkidegoko Administrazioak gauzatuko ditu, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearen bidez, informazioa eta aholkularitza emateko, gidalerroak eta metodologiak egiteko, salaketak bideratzeko eta kontrolak eta auditoretzak egiteko funtzioak, aurreko apartatuetan aipatutakoak.

41. artikulua.- Erakunde laguntzaileak.

Lan eta gizarte arloan aukera-berdintasunaren alde sor daitezkeen ekimenei bultzada emateko asmoz, Eusko Jaurlaritzak emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko erakunde laguntzailetzat hartu ahal izango ditu erakundearen bertan berdintasunerako politikak garatzen dituzten erakundeak, betiere erregelamenduz ezarritako baldintzetan. Baldintza horien artean, gutxienez, berdintasunari buruzko diagnostiko bat eta jarduketa-plan bat egitea egongo da, bai eta plan hori gauzatzeko konpromisoa hartzea ere. Planak, beste neurri batzuen artean, lan-baldintzetan eta enpleguaren kalitatean emakumeen eta gizonen tratu-berdintasuna bermatzeko neurriak jaso beharko ditu.

42. artikulua.- Negoziazio kolektiboa.

1. Autonomia Erkidegoko Administrazioak, bere langileekin egindako negoziazio kolektiboan, enplegu publikoaren alorrean emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko neurriak planteatu behar ditu. Era berean, gizarte-eragileen arteko elkarriketa sustatu behar du, sektore pribatuko negoziazio kolektiboan emakumeen eta gizonen presentzia orekatua egon dadin eta

neurri mota horiek ere txerta daitezten, batik bat ordainsarien alorreko diskriminazioa ezabatzeari dagokionez.

2. Autonomia Erkidegoko Administrazioak, hitzarmen kolektiboen erregistroaren bitartez, zaindu beharko du hitzarmenotan emakumeen eta gizonen berdintasunaren printzipioaren aurkako klausularik ez egotea, hizkera ez-sexista erabiltzea eta jazarpen sexistaren aurkako neurri espezifikoak jasotzea. Horrekin batera, sexuagatiko diskriminazioa kontrolatzeko eta ezabatzeko ikuskapenak bultzatuko ditu Administrazioak.

43. artikulua.- Sexu-jazarpena eta sexuagatiko jazarpena.

1. Delitu modura izan dezakeen tipifikazioaren kalterik gabe, lege honen ondoretarako, laneko sexuagatiko jazarpenzat hartuko da pertsona bati, berak nahi gabe eta bere sexua dela-eta, hitzez, hitzik gabe edo fisikoki edozein jokabide zuzentzea, horren helburua edo ondorioa bada pertsona horren duintasunaren kontra egitea edo beldurtzeko, apaltzeko, umiliatzeko, erasotzeko edo kontrako giro bat sortzea. Jokabide horrek sexuarekin zerikusia duenean, sexu-jazarpenzat hartuko da.
2. Sexu-jazarpena eta sexuagatiko jazarpena diziplinako falta oso astuna izango da euskal administrazio publikoetako langileentzat, Lege honetako 2.1 artikulua, Euskal Funtzio Publikoari buruzko Legearen (uztailaren 6ko 6/1989) 83.b) artikuluekin lotuta, ezartzen duenarekin bat.
3. Euskal botere publikoek ofizioz jardungo dute sexu-jazarpeneko edo sexuagatiko jazarpeneko salaketan aurrean. Era berean, beren langileei zuzendutako politikak abiarazi behar dituzte laneko jazarpena prebenitu eta ezabatzeko. Politika horiek, beste neurri batzuen artean, barne hartuko dute jarduketa-protokolo batzuk eta arrisku psikosozialen ebaluazioak prestatzea eta aplikatzea.
4. Euskal administrazio publikoek, beren eskumen-esparruan, sexu-jazarpenaren eta sexuagatiko jazarpenaren biktimei bermatu behar diete doako eta kalitateko arreta integrala, indarkeria-egoera horien ondorioz dituzten beharrei erantzuten diena, titulu honen VII. Kapituluan ezarritakoarekin bat eginez.

V. KAPITULUA OINARRIZKO BESTE GIZARTE-ESKUBIDE BATZUK

44. artikulua.- Osasuna.

1. Euskal administrazio publikoek emakumeen osasuna hobetzen lagundu behar dute beren bizitza osoan, arreta berezia eskainiz emakumeengan eragin handiena duten osasun-arazoei.
2. Autonomia Erkidegoko Administrazioak emakumeen eta gizonen tratu- eta aukera-berdintasuna bermatu behar du osasunarekin zerikusia duen ikerkuntzan eta arretan. Horretarako, aintzat hartuko ditu gizon eta emakumeen egoera, baldintza eta beharrizan desberdinak eta, beharrezkoa denean, politika espezifikoak garatuko ditu. Era berean, osasunaren alorrean emakumeek eta gizonek dituzten desberdintasunen analisia, eztabaida eta kontzientziazioa sustatu behar ditu osasun-sisteman parte hartzen duten profesionalen, erabiltzaileen eta eragile sozialen artean.
3. Laguntza-prozesuen diseinua egiterakoan, Osasun Administrazioak neurriak hartu behar ditu osasun-arazoak dituzten pertsonak etxean ordainsaririk gabe zaintzeko gehienbat emakumeek egiten duten lanak dakarren karga arintzeko.
4. Euskal administrazio publikoek bete egin behar dituzte sexu- eta ugalketa- eskubideak baliatzeak dakartzan beharrizanak, prebentzio- eta asistentzia-programak prestatuz; horiek bideratuta egongo dira, besteak beste, planifikazio sexuala erraztera eta nahi gabeko haurduntzeak eta sexu bidez transmititutako gaixotasunak saihestera.

45. artikulua.- Gizarteratzea.

1. Euskal administrazio publikoek beharrezko neurriak hartuko dituzte pobrezia eta gizarte-bazterketak emakumeen artean duen intzidentzia handiagoren ondorioei aurre egiteko. Horretarako, alde batetik, genero-ikuspegia txertatuko da pertsona guztiek oinarrizko gizarte-eskubideak baliatu ahal izango dituztela bermatzea helburu duten sektore-programetan, eta bestetik, diskriminazio anizkoitza jasaten duten emakumeen kolektiboari zuzendutako programa espezifikoak diseinatuko dituzte.
2. Euskal administrazio publikoek beharrezko diren neurri juridikoak eta ekonomikoak bultzatuko dituzte alargun geratzearen edo epaileak onartutako hitzarmen edo ebazpen judizialaren ondoriozko pentsio osagarrien eta mantenu-pentsioen ez ordainketaren ondorioz (azken horiek ezkontza-deuseztasuneko, legezko ezkontza-banaketako, dibortzioko, izatezko bikotea hausturaz iraungitzea edo filiazio edo mantenu-prozesuetako kasuetan gertatzen da) prekaritate ekonomikoan dauden pertsonen baldintzak hobetzeko. Horretarako, pentsioen ez-ordainketa saihesteko neurriak hartuko dituzte, eta alarguntza-pentsio apalenetarako osagarriak ezarriko dituzte.

3. Euskal administrazio publikoek adineko emakumeen ongizatea eta gizarte-babesa zainduko dute, eta adineko emakumeen parte-hartzea sustatuko dute bizitza politikoan, ekonomikoan, sozialean eta kulturean.
4. Autonomia Erkidegoko Administrazioak plan bat prestatuko du prostituzioaren arloan jarduteko, gainerako administrazioekin eta eremu horretan lanean ari diren gizarte-taldeekin elkarlanean.

46. artikulua.- Ingurumena, etxebizitza, hirigintza, garraioa eta landa-eremua

1. Euskal botere publikoek beharrezkoak diren neurriak hartuko dituzte beren ingurumen, etxebizitza, hirigintza eta garraioko politiketan zein programetan genero-ikuspegia txertatuta dagoela bermatzeko, eta, besteak beste, honako hauek hartuko dituzte kontuan: pertsonen segurtasuna; etxeko lanak egitea eta pertsonak zaintzea erraztea; bizitza pertsonalaren, familiaren eta lanaren kontziliazioa erraztea; profesionalen berdintasuneko prestakuntza sustatzea; eta politika eta programa horiek diseinatu eta betetzerakoan emakumeen parte-hartze handiagoa sustatzea.
2. Etxebizitzak esleitzeko orduan, euskal administrazio publikoek lehentasunezko tratua emango diete gizarte-bazterketan edo legeak aurreikusitako beharrian-egoeran dauden emakumeei. Erregelamenduz zehaztuko dira horretarako baldintzak.
3. Euskal administrazio publikoek, beren eskumen-esparruan, baldintzak sustatuko dituzte emakumeen eta gizonen benetako berdintasuna bermatzeko landa-ingurunean eta desagerrarazi egingo dituzte horiek aurrean dituzten oztopo gehigarriak, honako hauekin lotutakoak, besteak beste: adina, hezkuntza- eta prestakuntza-maila, nekazaritzako ustiategiaren titulartasuna eskuratzeko aukera eta gizarte-zerbitzuak eta zerbitzu soziokomunitarioak eta informazio- eta komunikazio-teknologiak erabiltzeko aukera.

VI. KAPITULUA BIZITZA PERTSONALAREN, FAMILIAREN ETA LANAREN KONTZILIAZIOA

47. artikulua.- Xedapen orokorra.

Euskal administrazio publikoek bizitza pertsonalaren, familiaren eta lanaren kontziliazioa erraztuko dute. Horretarako, honako alderdi hauek sustatuko dituzte: etxeko lanetako gizonen erantzunkidetasuna; enpleguaren egiturak bizitza pertsonalaren eta familiaren beharrei egokitzea; zerbitzu soziosanitarioak sortzea

eta egokitzea; laguntza ekonomikoak eta neurri fiskalak eratzea; eta delako helbururako egoki iritzitako beste edozein neurri.

48. artikulua.- Enpleguko baldintzak.

1. Euskal administrazio publikoetako langileen lan-baldintzak erregulatzen dituzten arauetan, lan-denbora eta -espazioak malgutzeko eta berrantolatzeko neurriak jaso behar dira, enpleguaren kalitatearen eta langileen eskubideen kalterik gabe, bai eta beste zenbait neurri ere, emakumeen eta gizonen bizitza pertsonalaren, lanaren eta familiaren kontziliazioa errazteko.
2. Euskal administrazio publikoek, beren eskumen-eremuan, enpresentzako laguntzak bideratu behar dituzte, enpresek lan-denbora eta -espazioak malgutu eta berrantolatu ditzaten, bai eta emakumeen eta gizonen bizitza pertsonalaren, familiaren eta lanaren kontziliazioa erraztea helburu duten beste zenbait neurri har ditzaten ere.
3. Euskal botere publikoek gurasoentzako baimen berdin eta besterenezinak bermatuko dizkiete beren langileei seme-alaben jaiotza-, adopzio- edo harrerakasuetan eta, beren eskumen-eremuan, sektore pribatuan baimen horiek aplikatzea sustatuko dute.
4. Autonomia Erkidegoko Administrazioak laguntzak emango dizkie etxeko beharrei erantzuteko eta mendekotasuna duten pertsonak zaintzeko eszedentziak, baimenak eta lanaldiaren murrizketak hartzen dituzten langileei. Laguntza horiek erregulatzen dituzten arauak erabiltzen dituzten pertsonen lanera itzultzen laguntzeko neurriak aurreikusi behar dituzte, bai eta beren garapen profesionalean kalterik ez izateko neurriak ere.

49. artikulua.- Zerbitzu soziokomunitarioak.

1. Euskal administrazio publikoek zerbitzu eskuragarriak, malguak, kalitatekoak eta erraz lortzekoak ezarri behar dituzte, hain zuzen ere, autonomia funtzional nahikoa ez izatearen ondorioz eguneroko bizitzako jardunerako beren kabuz baliatu ezin diren pertsonen arreta-beharrizanei erantzuteko.
2. Autonomia Erkidegoko Administrazioak, gainerako administrazio eskudunekin lankidetzan, beharrezkoak diren bitartekoak jarri behar ditu haurrei hezkuntzaren zein laguntzaren aldetik arreta eskaintzeko zerbitzuak daudela bermatzeko. Zerbitzu horiek ondo erantzun behar diete eremu edo eskualde bakoitzean eskolatze-adina baino lehenagoko haurrek dituzten beharrizan guztiei, eta ordutegi eta egutegi zabal eta malguak eskaini behar dituzte.

3. Hurrei hezkuntzaren eta laguntzaren aldetik arreta eskaintzeko zerbitzuei, eguneko zentroe, egoitzei eta mendeko pertsoneri arreta eskaintzeko gainerako zentro eta programei zuzendutako laguntzen deialdietan, euskal administrazio publikoek lehentasuna emango diete gainerako kalitate-irizpideak betetzeaz gain ordutegi eta egutegi zabal eta malguak dituzten zentro eta programei.
4. Hezkuntza Administrazioak, gainerako administrazio eskudunekin lankidetzan, jantoki-zerbitzu osoa dagoela bermatu behar du hezkuntzaren maila guztietan eta eskariaren arabera.
5. Euskal administrazio publikoek beharrezkoak diren bitartekoak jarri behar dituzte Haur eta Lehen Hezkuntzan zehar, curriculumetik kanpo, arreta osagarria eskain dakien hurrei, ezarrita dagoen eskola-ordutegia eta -egutegia zabaldua, horri esker, bizitza pertsonalaren, familiaren eta lanaren kontziliazioa erraztu dakien emakumeei eta gizonari.
6. Euskal administrazio publikoek laguntzak emango dituzte emakumeek eta gizonak bizitza pertsonala, familia eta lana kontziliatu ahal izateko zerbitzuak eskaintzea helburu duten enpresak sor eta mantentzeko.

VII. KAPITULUA EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTA

1. atala Xedapen orokorrak

50. artikulua.- Xedapen orokorrak.

1. Euskal botere publikoek emakumeen kontrako indarkeria matxistarik gabeko bizitza bat bermatu behar dute.
2. Emakumeen kontrako indarkeria matxista giza eskubideen urraketa bat da, bai eta emakumeen kontrako ezberdintasun eta diskriminazioaren adierazpen bat ere, eta barne hartzen du emakumeen kontra (neskak eta nerabeak barne harturik) emakume izateagatik egiten den indarkeria oro, edo proportzioz kanpo eragiten dien indarkeria oro, hala alor publikoan nola pribatuan. Indarkeria egintzaz zein omisioz egin daiteke, eta egiteko bitartekoak fisikoak, psikologikoak edo ekonomikoak izan daitezke, mehatxuak, larderia eta hertsapena barne, baldin eta horien ondorioa min, sufrimendu edo kalte fisikoa, sexuala, psikologikoa, ekonomikoa edo ondarearekin lotutakoa bada.
3. Emakumeen kontrako indarkeria matxista dira bikotekidearen edo bikotekide ohiaren kontrako indarkeria, familia barneko indarkeria, indarkeria sexuala, feminizidioa, emakumeen eta nesken salerosketa, sexu-esplotazioa, emakumeen genitalen mutilazioa, behartutako ezkontzak eta beste jardun

tradizional kaltegarri batzuk, Estatuak gauzatutako edo toleratutako indarkeria, bai eta emakumeen duintasuna, segurtasuna edo askatasuna urratzen duen edo urra dezakeen beste edozein indarkeria mota ere, baldin eta nazioarteko tratatuetan, Zigor Kodean edo Estatuko edo Autonomia Erkidegoko araudietan jasota badago. Hori guztia, kontuan izan gabe alor publikoan edo pribatuan gertatzen den; horren barnean sartzen dira, besteak beste, eremu hauek: familia, lana, hezkuntza, osasuna, kirola, komunikabideak, aisialdi- eta/edo jai-espazioak eta eremu birtuala.

4. Generoagatiko indarkeria-jarrerak zuzenean pairatzen dituzten emakume, nerabe eta neskez gain, emakumearen kontrako indarkeriaren biktima eta biziraule dira haurrak, nerabeak eta mendeko beste pertsona batzuk, baldin eta indarkeria hori gauzatzen den ingurunean bizi badira eta, beren egoera ahula dela-eta, indarkeria horrek zuzenean eragin badiezaieke.
5. Erregelamenduz ezarriko dira, beharrezkoak badira, hainbat eskubide eta zerbitzu eskuratzeko biktima-izaera egiaztatzen duten neurriak, baina ezingo da zerbitzuak emateko baldintza gisa ipini biktimek delitugilearen aurkako lege-ekimenak aurkeztea edo lekukotza ematea, ekintza judizialak gauzatzera bideratutako zerbitzuetan izan ezik.
6. Emakumeen kontrako indarkeria matxista prebenitu, konpondu eta ezabatu eta hari aurre egiteko xedea duten politikak berdintasun-politiken esparruan kokatuko dira, eta euskal administrazio publikoen emakumeen eta gizonen berdintasuneko organo eskudunek, bakoitza bere eskumen-esparruan, lidergo eta koordinazio orokorraren papera gauzatu beharko dute, zerkusia duten sistema eta politiketako organo arduradunei dagozkien lidergo eta koordinazio espezifikoagoen kalterik gabe.
7. Lege honen 3. artikuluan jasotako printzipio orokorrekin batera, hauek dira emakumeen kontrako indarkeria matxistaren aurreko erantzuna arautzen duten printzipio gidariak:
 - a) Giza eskubideen errespetua, babesa eta sustapena, genero-harremanen ulermenean oinarritua eta emakumeen ahalduntzea eta biktima edo bizirauleen eskubideak neurri guztien muinean jarrita, tartean dauden erakunde publikoekiko harremanetan baimen positiboa ematen dutela bermatuz eta biktimizazio sekundarioa saihestuz.
 - b) Ikuspegi sistemikoa, integrala eta integratua, emakumeen kontrako indarkeria matxista egiturazko arazo multidimentsionala delako oinarritik abiatuta, biktimen eta bizirauleen beharrak ugariak direla ulertuta eta horiek guztiak kontuan hartuta sektore ugariako esku-hartze publiko baten esparruan.

c) Beharrezko diren prestasuna eta kontu-ematea, emakumeen kontrako indarkeriaren alorreko prebentzioa, babesa, laguntza, biktimagilearen jazarpena eta biktimaren erreparazioko nazioarteko obligazioak betetz eta kontuak emateko mekanismoak ezarriz prestasun falta dagoenerako.

d) Haur eta nerabeen interes gorena.

2. atala

Ikerketa, sentsibilizazioa, prebentzioa eta prestakuntza

51. artikulua.- Datuen ikerketa, erregistroa eta hedapena.

1. Euskal administrazio publikoek emakumeen aurkako indarkeria mota desberdinen arrazoiak, ezaugarriak, arazoa identifikatzeko zailtasunak eta ondorioak ikertzea sustatuko dute, bai eta indarkeria horiek ezabatzeko eta horien ondorioak konpontzeko aplikatzen diren neurrien eraginkortasuna ere.
2. Autonomia Erkidegoko Administrazioak aldi berean egin edo babestuko ditu emakumeen kontrako indarkeria matxistaren adierazpenen inguruan herritar guztiei zuzendutako azterketa-inkestak, arazoaren neurria eta prebalentzia ezagutzeko, 3.1 artikulua azken tartekian aipatutako diskriminazio anizkoitzaren faktore eragileak kontuan hartuta.
3. Autonomia Erkidegoko Administrazioak bermatu behar du osasun-inkestetan eta gizarte-zerbitzuetakoetan emakumeen kontrako indarkeria matxistari buruzko adierazleak sartzeko direla.
4. Euskal administrazio publikoek emakumeen kontrako indarkeria matxistaren adierazpenen kasuen informazioa partekatzeko sistema elektronikoa baten ezarpena sustatuko dute, osasunaren, hezkuntzaren, poliziaren, botere judizialaren edo gizartearen eremuetan badauden sistemekin koordinatuta. Guztiek ere bete beharko dituzte datuen babesari buruzko legeriak xedatutakoa, bai eta gai horri buruzko Europako eta nazioarteko erakundeek ezarritako irizpideak ere.
5. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak emakumeen kontrako indarkeria matxistaren alorrean Euskal Autonomia Erkidegoan dauden baliabide eta programen eskuragarritasunari, irisgarritasunari eta kalitateari buruzko ebaluazio bat egingo du aldi berean; horren bidez, arretarako baliabideen mapa eguneratu bat izango da, bertara iristen ez diren edo iristeko zailtasunak dituzten emakume taldeak identifikatu ahal izateko eta, aldi berean,

erabiltzaileen gogobetetasun-maila zein den jakiteko eta estali gabeko beharrak identifikatzeko.

6. Aurreko bi puntuetan adierazitakoa betetze aldera, gainerako euskal administrazio publikoek beren mendeko baliabide eta zerbitzuei buruz eskuragarri duten informazioa jakinaraziko diote Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeari, eta azken hori arduratuko da aldian behin datu estatistiko eta ebaluazio horien berri emateaz Eusko Legebiltzarrari, bai eta datu horiek ezagutzera emateaz ere.
7. Era berean, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak eskatutako informazioa helarazi beharko dio emakumearen kontrako indarkeriaren eta etxeko indarkeriaren kontrako Europako Kontseiluaren aditu taldeari (GREVIO) igortzeko ardura duen organo eskudunari.

52. artikulua.- Sentsibilizazioa eta prebentzioa.

1. Kontuan izanik emakumeen kontrako indarkeria matxista emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunaren adierazpen ikusgai eta kaltegarrienetako bat dela, hura prebenitzeko euskal administrazio publikoek lege honetan eta indarreko gainerako arauetan aurreikusitako berdintasunerako eta emakumeen ahalduntzerako neurri guztiak sustatu eta modu eraginkorrean aplikatuko dituzte, batik bat, hezkuntzaren eta hezkidetzaren sustapenaren eremukoak eta komunikabideen eremukoak.
2. Lege honetan aurreikusitako gainerako prebentzio-neurrien kalterik gabe, euskal administrazio publikoek, beren eskumen-eremuan, koordinaturik eta emakumeen kontrako indarkeria matxista ezabatzeko helburuarekin, sentsibilizazio-kanpainak egin behar dituzte emakumeen eta gizonen jokamolde soziokulturaletan aldaketak sustatzeko, emakumeen gutxiagotasunaren eta mendekotasunaren ideian edo emakumeen eta gizonen rol estereotipatu batean oinarritutako aurreiritziak, ohiturak, tradizioak eta jardunak ezabatzeko.

lido horretan, emakumeei zuzendutako programak eta jarduketak gauzatu behar dira beren autonomia eta ahalduntzea sustatzeko, eta gizonei zuzendutakoak genero-ezberdintasuna lantzeko eta maskulinitate matxistak eta indarkeriazkoak deseraikitze, berdintasunaren aldeko eta indarkeria matxistaren kontrako eragile aktibo bihurtzeko.

3. Euskal administrazio publikoek prebentzio-neurriak hartu behar dituzte, alde batetik, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimak eta balizko biktimak dauden arrisku-egoerak hautemateko eta, bestetik, herritarren eta, bereziki, emakumeen esku uzteko, modu bizkor eta irisgarri batean, beren eskubideei buruzko oinarrizko informazioa eta Euskal Autonomia Erkidegoan

biktimei eta bizirauleei arreta integrala emateko eskuragarri dauden baliabideak.

4. Era berean, euskal administrazio publikoek neurriak hartu behar dituzte emakumeen kontrako indarkeria gauzatzen dutenei pertsonen arteko harremanetan indarkeriazkoa ez den portaera izaten eta indarkeriazko jokabideen eskemak aldatzen erakusteko, eta delitu horien egileek delitua berriz egitea prebenitzeko berreziketa-programak sortu edo babestuko dituzte, gazte zein helduei zuzendutakoak.

53. artikulua.- Prestakuntza.

1. Euskal administrazio publiko bakoitzak nahitaezko hasierako prestakuntza bat eta prestakuntza jarraitua bermatu behar die langile guztiei, hala politikak eta programak diseinatzeko dituztenei nola emakumeen kontrako indarkeria matxistaren eremuko biktimak eta bizirauleak identifikatu eta haiei arreta eta babesa ematen dietenei. Horretarako, euskal administrazio publikoetako langileen prestakuntzako organo eskudunek, emakumeen eta gizonen berdintasuneko organismo eta organo eskudunekin elkarlanean, diagnostikoak egin behar dituzte. Horiek aldi berean behin egingo dira, eta langileen prestakuntza-beharrei buruzkoak izango dira, prestakuntza profesionalen beharren arabera izan dadin.
2. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak sektoreetako profesionalentzako prestakuntza-tresnak eta trakerako espazioak gaitu behar ditu, emakumeen kontrako indarkeriaren aurkako esku-hartzeetako baterako ikaskuntza eta ikuspegi partekatua sustatzeko, non biktimen ahalduntzea izango baita helburu eta esku-hartze ardatz nagusia.
3. Autonomia Erkidegoko Administrazioak lagundu egingo du, bere eskumen-eremuan, epaileen, fiskalen, justizia-administrazioetako langileen (espetxeetakoak eta adingabeen zentroetakoak barne) eta gainerako eragile juridikoen emakumeen kontrako indarkeria matxistaren alorreko prestakuntzan.
4. Euskal administrazio publikoek, gainera, erakunde pribatuetako profesionalen prestakuntzaren alde egingo dute, haien lan-eremua bada emakumeen kontrako indarkeria matxista prebenitzea eta ezabatzea eta biktimei laguntza eta babesa ematea eta delitu horien egileek berriz ere delitua egitea prebenitzea.
5. Aurreko apartatuetan aipatutako prestakuntzak giza eskubideak eta generoa ardatz hartuta eta ikuspegi intersektional batekin egingo dira.

Detekzioa, arreta, koordinazioa eta erreparazioa

54. artikulua.- Xedapen orokorrak.

1. Euskal administrazio publikoek bermatu behar dute emakumeen aurkako indarkeria matxistaren alorreko detekzio, arreta eta erreparazioari buruzko jarduketak egitean ez dela birbiktimizaziorik egiten eta biktimen eskubideak eta ahalduntzea jartzen direla neurri guztien ardatzean, batik bat lege honen 3.1 artikulua azken paragrafoan aipatutako diskriminazio anizkoitzaren faktore eragileak dituztelako ahultasun-egoera handiagoan dauden pertsonen dagokienez.
2. Euskal administrazio publikoek, beren eskumen-eremuan, bermatu behar dute emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktima orok lehentasunezko arreta, integrala, doakoa eta kalitatekoa jasotzeko duen eskubidea, gaiakuntza espezifikoak duten profesionalen eskutik eta indarkeria-egoeraren ondoriozko edo horrekin lotutako beharrei moldatua, diskriminaziorik gabe, beren egoera pertsonala, soziala edo administratiboa eta prozedura judizialeko parte-hartzea edo lankidetzaren maila edozein izanik ere. Horretarako, dagozkion espedienteen kudeaketa integratu eta koordinatua zainduko da, erregelamendu bidez ezarritako terminoetan.
3. Eskubide horrek barne hartzen du biktima guztiei honako hauetarako bidezko sarbidea ematea: eskubideei eta eskuragarri dauden baliabideei buruzko informazioa eta orientazioa, ulertzen duten hizkuntza batean eta modu argian; osasun fisiko eta mentalaren arreta; segurtasuneko beharrei, ekonomikoari, aldi baterako bizileku seguruari buruzkoari, etxebizitzakoari, hezkuntzakoari eta sozialei arreta ematea, lege honetan eta hura garatzeko arauetan aurreikusitako terminoetan.
4. Euskal administrazio publiko eskudunek emakumeen kontrako indarkeria matxista ezabatzeko lehentasunezko helburua txertatu behar dute hezkuntza- eta osasun-sistemako, poliziako, eremu judizialeko, lan-alorreko eta alor sozialeko plan estrategikoetan.
5. Euskal administrazio publikoek bermatu behar dute hezkuntzako, osasungintzako, poliziako, eremu judizialeko, lan-alorreko eta alor sozialeko profesionalen modu proaktibo eta koordinatuan jarduten dutela emakumeen kontrako indarkeria matxistaren kasu ez esplizitatuak hautemateko eta behar bezala bideratzeko. Horretarako, inplikaturako erakundeek modu koordinatuan egindako protokoloak daudela eta aplikatzen direla bermatu behar dute, eta protokolo horiek barne hartu behar dituzte dagozkien adierazleak eta jarduteko irizpideak.

6. Euskal administrazio publikoek bermatu behar dute emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimen arretan parte hartzen duten eremuetako profesionalek badituztela nahikoa denbora eta espazio fisiko egokiak, bai eta inplikaturako erakundeek modu koordinatuan egindako irizpideak ere, biktimen arrisku-egoera balioesteko, polizia-eremuan arriskua balioesteko dauden sistemen kalterik gabe.

55. artikulua.- Osasun-arreta.

1. Euskal Osasun Zerbitzuak emakumeen kontrako indarkeria matxista ororen biktima eta bizirauleei bermatu behar die osasun-arretarako eta egoeraren bilakaeraren jarraipenerako eskubidea guztiz sendatu arte, jasandako indarkeriaren sintomatologiari edo sekuei dagokienez, beren egoera administratiboa edozein izanik ere.

56. artikulua.- Informazio- eta arreta-zerbitzu orokorrak.

Euskal administrazio publikoek bermatu behar dute, gutxienez, informazio- eta arreta-zerbitzu hauek ematen zaizkiela emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktima guztiei:

- a) Larrialdietako zerbitzuak, telefonoz eta bide telematikoz, eguneko 24 orduetan eta urteko egun guztietan erabilgarri, biktimei babes poliziala eta berehalako laguntza ematen diena.
- b) Urruneko informazio- eta arreta-zerbitzua, telefonoz eta bide telematikoz, eguneko 24 orduetan eta urteko egun guztietan erabilgarri, indarkeriaren biktima diren emakumei informazioa, orientazioa, laguntza eta konpainia emango diena eta erabakiak informatuta eta modu autonomoan hartzea erraztuko duena.
- c) Lehen mailako arretako gizarte-zerbitzua, informazioa, balioespena eta diagnostikoa emango duena eta, dagokionean, pertsona bigarren mailako arretako gizarte zerbitzuetara bideratuko duena.

57. artikulua.- Arreta espezializatuko zerbitzuak.

1. Erregelamenduz ezartzen diren baldintzetan, euskal administrazio publikoek beharrezko baliabideak izan behar dituzte indarkeriaren biktima eta biziraule guztiei, beren beharren arabera, gutxienez zerbitzu hauek bermatzeko:
 - a) Premiazko zerbitzu espezializatua, deszentralizatua eta irisgarria ematen duten aholkularitza juridikoko zerbitzuak.

- b) Premiazko zerbitzu espezializatua, deszentralizatua eta irisgarria ematen duten laguntza psikologikoko zerbitzuak.
 - c) Larrialdietako eta berehalako harrerako zerbitzuak, urteko egun guztietan 24 orduz eskuragarri daudenak, lehen arreta soziojuridiko eta psikosoziala emateko eta konpainia- eta bideratze-lanak gauzatzeko nahiko langile espezializaturekin. Horrelako zerbitzu bat egongo da, gutxienez, lurralde historiko bakoitzean.
 - d) Bizileku-baliabideak, laguntza psikosozialeko zerbitzuekin, biktimak epe ertain eta luzera senda daitezen eta autonomia berreskura dezaten. Baliabide horiek izan beharko dituzte, gutxienez, 20.000 biztanletik gorako udalerriek eta dagoeneko eratuta dauden edo etorkizunean eratzten diren zerbitzuak emateko udalerrien mankomunitateek, baldin eta aipatutako biztanle kopurua gainditzen badute.
2. Euskal administrazio publikoek arreta espezializatutako zerbitzuak daudela bermatu behar dute, hala emakumeen kontrako indarkeria matxista zuzenean pairatzen duten neska eta emakumezko nerabeentzat nola indarkeria hori gauzatu den ingurune batean bizi diren neska, mutil eta nerabeentzat. Hildako biktimen seme-alabentzako babesa eta laguntza indartuko dira, haien egoera bereziki ahula dela-eta.
 3. Euskal administrazio publikoek neurriak ezarri behar dituzte segurtasuna eta babesa, bereziki psikologikoa, emateko emakumeen kontrako indarkeriaren biktimen ingurune intimoko senide eta lagunentzat, hala eskatzen badute.

58. artikulua.- Prestazio ekonomikoak.

1. Lege honetako azken xedapenetatik seigarrenean ezarritakoarekin bat, batetik, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimak salbuetsita daude diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko lege ezarrita dagoen gutxieneko adin-mugaren aplikaziotik, eta bestetik, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren egoera bat dela-eta ohiko etxebizitza utzi behar duten eta beste pertsona batzuen integratzen diren pertsonen diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzeko eskubidea daukate, harrera egin dietenak senitartekoak izan ala ez, baldin eta errenta hori jasotzeko eskatzen diren beste betekizunak betetzen badituzte.
2. Halaber, eta pertsona horiek ekonomikoki autonomoak izatea eta bizitza normalizatura itzultzea bultzatzearen, aldi baterako harrerako pisuetan edo zentroetan babestuta dauden emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimek oinarrizko errenta jasotzeko eskubidea izango dute, baldin eta errenta hori jasotzeko eskatzen diren beste betekizunak betetzen badituzte, nahiz eta pertsona horien oinarrizko mantenua pisu edo zentro horiek bete.

3. Gizarte-zerbitzuek aurrekontu-sail bat izango dute urgentziako prestazio ekonomikoetarako. Prestazio horien helburua, hain zuzen ere, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimek bizirik irauteko dituzten oinarritzko beharrezanean berehala erantzutea da, biktima horiek eskubide osoz jaso ditzaketen gainerako prestazio ekonomikoak ematea izapidetzen den bitartean.
4. Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren ezarritako prestazio ekonomiko orokorretarako lehentasunezko kolektibotzat hartuko dira emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimak eta bizirauleak. Horiez gain, Autonomia Erkidegoko Administrazioak, erregelamenduz ezarritako terminoetan, laguntza ekonomiko hauetarako sarbidea bermatu behar die pertsona horiei:
 - a) Ordainketa bakarreko laguntzak, baliabide ekonomiko nahikoa ez dutela eta enplegua lortzeko zailtasun bereziak dituztela frogatzen duten biktima eta bizirauleentzat, aplikatzeko den Estatuko oinarritzko legeriaren esparruan.
 - b) Ebaluagarriak eta egiaztagarriak diren behar pertsonaleko egoerak arintzeko ezohiko laguntzak, betiere organo eskudunek ikusi badute aurreikusitako ohiko laguntzarik ez dagoela eta horien zenbatekoa nahikoa ez dela.

59. artikulua.- Etxebizitza, gizarteratzea eta laneratzea eta hezkuntza.

1. Euskal administrazio publikoek bermatu behar dute lehentasuna emango zaiela emakumeen kontrako edozein indarkeria matxista mota pairatzen duten biktima eta bizirauleei, baldin eta prekaritate ekonomikoan badaude indarkeriaren ondorioz edo etxebizitza bat izatea beharrezkoa denean haiek berreskuratzeko. Horretarako, elkarren artean koordinatuko dira eta baldintzen salbuespenak, erresebak, zuzeneko esleipenak edo erregelamenduaren garapen egokiaren bidez zehaztuko diren bestelako neurriak ezarriko dituzte, desgaitasuna duten biktimen beharrak kontuan hartuta.
2. Erregelamenduz ezartzen diren baldintzetan, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimek lehentasunezko tratua izango dute beren profiletara egokitzen diren eta erabat edo zati batean euskal administrazio publikoetako funtsekin finantzatuta dauden enplegurako prestakuntza-ikastaroak egiteko. Horretarako, kupoak edo bestelako neurriak ezarriko dira.
3. Erregelamenduz ezartzen diren baldintzetan, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimak lanerako kontratatzea eta langile autonomo edo kooperatibako bazkide gisa eratzea sustatuko du Eusko Jaurlaritzak.
4. Euskal administrazio publikoek lehentasunezko kolektibotzat hartuko dituzte, egoitza publikoetako plazetara sartzeko, emakumeen kontrako indarkeria

matxistaren biktimak, baldin eta desgaitasuna badute edo 65 urtetik gorakoak badira eta prekaritate ekonomikoan badaude.

5. Erregelamenduz ezartzen diren baldintzetan, Hezkuntza Administrazioak bermatu behar du emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimek lehentasunezko tratua izango dutela erabat edo zati batean euskal administrazio publikoetako funtsekin finantzatuta dauden haur-eskoletara sartzeari dagokionez, bai eta hezkuntza-arloan dauden beka eta bestelako laguntza eta zerbitzuetarako ere.
6. Era berean, Hezkuntza Administrazioak bermatu behar du trantsizio egokia eta eskolatzeko zuzena egiten dela biktimak eta bizirauleen seme-alabak beste nonbaitera eraman behar direnean eta indarkeriazko eremuan bizi zirenekoak bestelako eskola batean eskolatu behar direnean.
7. Aurreko lau apartatuetan aipatutakoaren ondoretarako, kontuan izan behar dira behar espezifiko posibleak, hala nola, bizitza pertsonalaren, familiaren eta lanaren kontziliazioarekin lotutakoak.

60. artikulua.- Arreta poliziala eta justiziarako sarbidea.

1. Autonomia Erkidegoko Administrazioak eta Euskadiko udalerrietako toki-administrazioek bermatu behar dute Ertzaintzak eta udaltzaingoen emakumeen kontrako indarkeria matxistaren alorrean ematen duten arreta lehentasunezkoa, eraginkorra eta kalitatekoa dela. Horretarako, besteak beste, neurri hauek hartuko dira:
 - a) Biktimei eta bizirauleei beren eskubideen, eskuragarri dauden baliabideen eta salaketa baten ondorioen inguruko informazioa ematea ulertzen duten hizkuntza batean eta modu argian.
 - b) Polizia-kidegoetako unitateen arteko koordinazioa eta lankidetzaren bermatzea, polizia-kidego desberdinen artean eta horien eta gainerako arreta-zerbitzuen artean, biktimizazioaren areagotzea dakarten jarduketak saihestuz, batik bat esku-hartzeak bikoiztu edo errepikatzeari dagokionez.
 - c) Arriskua balioesteko sistemak izatea, kasu zehatz bakoitzean aukera emango dietenak parte hartzen duten gainerako zerbitzuei arrisku-maila eta ezarritako babes-neurriak ezagutzeko eta, dagokionean, xede horretarako erabilgarri izan daitekeen informazioa emateko.
 - d) Polizia-etxeetan espazio fisiko egokiak prestatzea, hala biktimak eta biziraule helduentzat nola neska, mutil eta nerabeentzat, konfidentzialtasuna eta biktimagilearengandik guztiz bereizita geratzen direla bermatzen dutenak eta biktimak guztientzat guztiz irisgarriak direnak. Desgaitasuna duten

biktimek dauden lekuan bertan aurkeztu ahal izango duten salaketa, polizia-etxera joan behar izan gabe, beharrezkoa bada.

- e) Aldian behin eguneratzea emakumeen kontrako indarkeria matxistaren mota guztietako kasuak ikertzeko, jarduteko eta balioesteko poliziaren protokoloak, adituak, biktimak eta bizirauleak eta haiekin lan egiten duten emakume taldeak kontsultatuz.
2. Autonomia Erkidegoko Administrazioak bermatu behar du biktimei eta bizirauleei lehentasunezko eta kalitateko arreta eraginkorra ematen dietela Euskal Autonomia Erkidegoaren mendeko epaitegietako profesionalek, besteak beste, neurri hauen bidez:
- a) Biktimaren Arreta Zerbitzuak eta epaitegietako lantalde psikosozialak behar beste langile izatea eta gaituta egotea.
 - b) Itxarote-denborak murriztea eta biktima eta bizirauleentzako segurtasun-neurriak hartzea epaitegian eta akusatutako ikertuarekin konfrontaziorik ez izatea; horretarako, lege honetan aurreikusitako inguruarekin eta teknologiarekin lotutako ekipamenduak ezarriko dira emakumeen kontrako indarkeriaren epaitegietan eta emakumeen kontrako indarkeria matxistaren kasuak argitzen diren beste organo jurisdikzionaletan.
 - c) Baliabide pertsonal eta materialak xedatzea Euskal Autonomia Erkidegoko epaitegi eta auzitegietako balioespen forentse integraleko unitateei, beren lana eraginkortasunez burutu ahal izan dezaten, peritu-proba psikologikoak barne, erabilitako indarkeriaren existentzia eta larritasuna egiaztatu ahal izateko beharrezkotzat jotzen direnean.
 - d) Beharrezko diren bitartekoak egituratzea, bermatzeko biktimei jakinarazi egiten zaiela delitugilea espetxetik irten dela, hala aldi baterako nola behin betiko.
3. Autonomia Erkidegoko Administrazioak honako hauek bermatu behar ditu:
- a) Biktima eta bizirauleentzako lege-laguntza emateko guardia-txandak, bermatzeko eguneko 24 orduetan badagoela, gutxienez, guardiako letradu bat barruti judizial bakoitzean, emakumeen kontrako indarkeria matxistan espezializatua.
 - b) Berehalako lege-laguntza espezializatua, bakarra eta integrala izateko eskubidea emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktima eta bizirauleentzat, hasierako prestakuntza eta nahitaezko prestakuntza jarraitua jaso duten letraduen eskutik. Horren barne sartuko da salaketa-ekintza gauzatzea zigor-arloko prozesuetan, eta behin-behineko neurrien

eskaera banaketa-, deuseztasun- edo dibortzio-demanda zibilen aurretik, edo kautelazko neurriena, izatezko bikoteen kasuan.

c) Jarraipena egiteko eta kontuak emateko bitarteko egokiak egotea.

61. artikulua.- Erreparazio-eskubidea.

1. Kasu hauetan emandako laguntza guztia erreparazio-ikuspegiarekin egiteko betebeharraren kalterik gabe, emakumeen kontrako indarkeria matxistaren biktimek erreparazioa jasotzeko eskubidea. Horren barnean sartuko dira, gutxienez, honako hauek:
 - a) Ekonomikoki ebalua daitezkeen kalte eta galerengatiko proportziozko kalte-ordain bat, arrazoizko epean, kaltea ez bada beste iturri batzuen bidez estaltzen (batik bat, delitugilea bera, aseguruak edo administrazio publikoek finantzatutako gizarte- eta medikuntza-zerbitzuak). Hori guztia delituaren egileari emandako kalte-ordaina ordaintzeko errekerimendua egiteko aukeraren kalterik gabe, betiere biktimen segurtasuna modu egokian kontuan hartuta.
 - b) Egiaren aitortza, indarkeria errefusatzeko ekintza publikoen bidez eta bizirauleak aintzatetsiz eta haiei ahotsa emanez.
 - c) Ez errepikatzeko bermea, arreta kaltegilearengan jarrita.
 - d) Berreskuratze osoa, dagozkion arreta-baliabide publikoen bidez.
2. Erregelamenduz neurriak garatuko dira aurreko apartatuan zehaztutako erreparazio-eskubidea benetan baliatzen dela bermatzeko.

62. artikulua.- Erakundearteko koordinazioa.

1. Autonomia Erkidegoko Administrazioak gai honetan eskumenak dituzten gainerako euskal administrazio publikoekin erakundearteko lankidetzak akordioak eguneratzea sustatuko du; horrela, emakumeen kontrako indarkeria matxista gertatzen den kasuetan, erantzuna koordinatua eta eraginkorra izango da, eta biktimei laguntza integrala eta kalitatezkoa bermatuko zaie. Era berean, gai honetan eskumenak dituzten gainerako erakundeekin ere lankidetzarako bideak bilatu beharko dira.
2. Lankidetzak akordio horietan, Autonomia Erkidego osorako homogeneousak izango diren jarduketak irizpideak edo -protokoloak finkatuko dira, era horretako kasuetan diharduten profesionalen zuzenduak. Akordioetan, halaber, aldeek hartutako konpromisoen betetzearen jarraipena eta ebaluazioa egiteko mekanismoak aurreikusiko dira, erakundeen kasu

hauetan izaten duten erantzuna hobetzeko planteatzen diren kexa eta iradokizunak bideratu eta horiei erantzun egokia emateko bideak barne.

3. Foru- eta toki-administrazioek sustatuko dute beren lurralde-eremuan lankidetzak-akordioak eta jarduketa-protokoloak ezartzea, aurreko bi apartatuetan aipatutako akordio eta protokoloak garatzeko, zehazteko eta beren errealitateetara egokitzeko.

VIII. KAPITULUA BERDINTASUNAREN ETA SEXUAGATIKO DISKRIMINAZIO EZAREN DEFENTSA SEKTORE PRIBATUAN

1. atala Xedapen orokorrak

63. artikulua.- Atxikipena.

- . Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeari dagokio herritarrak babestea sexuagatiko diskriminazio-egoeretan, eta emakumeen eta gizonen tratu-berdintasunaren printzipioa betetzen dela sustatzea Euskal Autonomia Erkidegoan.

64. artikulua.- Funtzioak.

Aurreko artikuluan xedatutakoa betetzeko, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak funtzio hauek beteko ditu:

- a) Ikerketak egitea, ofizioz nahiz alderen batek eskatuta, sektore pribatuan gerta daitezkeen sexuagatiko zuzeneko edo zeharkako diskriminazio-egoerak argitzeko.
- b) Pertsona fisikoei eta juridikoei negoziazio-bideak eskaintzea eta gomendioak ematea, sektore pribatuan sexuagatiko diskriminazio-egoerak edo -praktikak konpontzeko, eta gomendio horiek betetzearen jarraipena egitea.
- c) Herritarrei aholku ematea, sektore pribatuan sexuagatiko diskriminazio-egoerak egon daitezkeenean.
- d) [Sexu-jazarpeneko eta sexuagatiko jazarpeneko kasuen konponbidea errazteko tresna izatea.](#)
- e) Egiten dituen jarduerak eta ikerketak zabaltzea, eta lege honetan xedatutakoaren arabera txostenak eta irizpenak ematea.

- f) Lan-arloko agintaritzarekin lankidetzan jardutea, emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan diskriminazioaren aurkako lan-arauak betetzearen jarraipena egiteko.

65. artikulua.- Mugak.

1. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak ez ditu banan-banan aztertuko pertsonen bizitza pribatuari dagokion kekek ez eta epai irmoa jaso dutenak edo ebazpen judizialaren zain daudenak ere. Era berean, jarduketa eten beharko du baldin eta, hasi eta gero, pertsona interesdunak demanda edo errekurtsioa aurkezten badu ohiko auzitegien edo Konstituzio Auzitegiaren aurrean.
2. Egindako ikerketa-lanak, betiere, ustez diskriminazioa eragin duten jarrera edo gertakariei zuzenean lotuta egongo dira, eta gertatutakoa argitzeko balio izan dezaketen lanak baino ez dira egingo.
3. Nolanahi ere, ikerketak zuhurtzia zorrotzenez egiaztatuko dira, txostenetan egokitzat jotzen diren ohar guztiak jasotzearen kalterik gabe.

66. artikulua.- Elkarlanean aritzeko betebeharra.

Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak ikertzen dituen pertsona fisiko eta juridiko guztien betebeharra izango da erakunde horren lana erraztea. Horretarako, gertatutakoa argitzeko eskatzen zaizkien beharrezko datu, agiri, txosten eta azalpenak emango dituzte, zentzuzko epe baten barruan, eta alde aurretik eskatu ostean, beren egoitzetan sartzen ere utziko dute, horiek beren bizilekua ez diren bitartean. Kasu horretan, espresuki emandako baimena lortu beharko da.

2. atala

Funtzionamendua. Ikerketa-prozedura

67. artikulua.- Hasiera.

1. Sexuagatiko diskriminazioa jasaten duela uste duen edozein pertsonak edo pertsona taldek, edo horiek modu legitimoan ordezkatzeko dituztenek, kexa aurkez dezakete Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearen.
2. Beren helburuen artean emakumeen eta gizonen tratu-berdintasunaren printzipioa betetzen dela zaintzea duten elkarte, erakunde eta beste pertsona juridikoak legitimatuta daude prozedura hasi edo bertan parte hartzeko, bere

burua diskriminatutzat hartzen duen pertsonaren izenean edo hari lagunduz, pertsona horren baimena baldin badute.

3. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundera jo ahal izateko ez dira oztopo izango pertsonaren nazionalitatea, bizilekua, adina eta legezko ezintasuna.
4. Kexa idatziz edo hitzez aurkez daiteke eta, kasu guztietan, arrazoiak eman behar dira.
5. [Prozedura hasi aurretik Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak informazio edo aurretiatzko jarduketan aldi bat has dezake kasu zehatzaren inguruabarrak ezagutzeko eta horren onargarritasunari buruz erabakitzeke.](#)
6. [Ez da kexarik onartuko, honako inguruabarretako bat gertatzen bada:](#)
 - a) Legitimazio aktiborik ez izatea, artikuluko 1. apartatuan ezarritakoaren arabera.
 - b) Urtebeteko epea igaro izatea kexa eragin zuten jokabidea edo gertakariak amaitu zirenetik.
 - c) Kexa adierazi duenak bere datuak ez ematea.
 - d) Fede txarrez jokatzeko edo prozedura gehiegi erabiltzea. Kasu horietan, kriminalitate-zantzuak antzematen badira, agintaritzaren judizial eskudunari jakinaraziko zaizkio.
 - e) Kexa argi eta garbi funsgabea izatea, edo eskatzen diren datuak ez ematea.
 - f) Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak dagoeneko aztertu duen gairen bati buruzkoa izatea.
 - g) Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearen eskumen-eremuarekin harremanik ez izatea. Arartekoari edo Herriaren Defendatzaileari igorri behar zaizkie haien eskumen-eremuekin zerikusia duten kexak.
7. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak kexa izapidetzea beharrezkoa ez dela ikusten badu, interesdunari jakinarazi behar dio, idazki arrazoitu bidez; eta, hala badagokio, bere kasuan eskumenak dituzten erakundeen berri emango dio.

68. artikulua.- Instrukzioa.

1. Kexa izapidetzea onartu ondoren, gertakariak argitzeko beharrezko diren ikerketa-eginbideak egiteari ekin beharko zaio.
2. Prozeduraren fase honetan, kexa kontra izan duen pertsonari entzungo zaio.

69. artikulua.- Amaiera.

1. Prozedura modu hauetako batean amaituko da:
 - a) Prozedura amaitzen duen ebazpenaren bidez.
 - b) Kexa aurkeztu duen pertsonak atzera egiteagatik edo uko egiteagatik, betiere hirugarrenei kalterik ez badakarkie.
 - c) Iraungitzeagatik, interesdunak eskatuta hasitako prozeduretan, pertsona horri egotz dakizkiokeen kausengatik prozedura eten bada. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak ohartaraziko dio hiru hilabete igarota prozedura iraungi egingo dela. Epe hori igarota interesdunak izapidetzea berrabiarazteko beharrezko diren jarduerak egin ez baditu, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak jarduketak artxibatzea ebatziko du eta interesdunari jakinaraziko dio.
2. Prozedura amaitzen duen ebazpenak ikerketen emaitzen berri eman beharko du. Hartan, egoki ikusten diren adiskidetze-neurriak proposa dakizkieke bi aldeei, ezabatzeko diskriminazio-egoera edo -praktikak edo emakumeen eta gizonen aukera-berdintasuna oztopa dezaketenak. Horretarako, kexa kontra izan duen pertsonari gomendioak ere eman dakizkioke. Inola ere ezin izango ditu diskriminazio-egintzak ezeztatu, baliogabetu edo zehatu.
3. Kexa kontra izan duen pertsonak Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak emandako gomendioak betetzen ez dituenean, erakunde horrek laguntza tekniko emango dio ukitutako pertsonari, hark beste administrazio-instantzia edo instantzia judizial batzuetan izapidetu ditzan diskriminazioagatiko erreklamazioak.
4. Ikerketek dirauten bitartean arrazoizko kriminalitate-zantzuak antzemango balira, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak Fiskaltzari jakinaraziko dizkio.

3. atala

Txostenak eta irizpenak

70. artikulua.- Urteko txostena.

1. Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak urteko txosten bat idatziko du. Bertan jasoko da egindako ikerketen zerrrenda eta interesekotzat jotzen den beste gai oro.
2. Txostena Eusko Legebiltzarrean aurkeztu beharko da.

71. artikulua.- Irizpenak.

Defentsa-erakundea erakunde eskuduna da Lan Arloko Prozeduraren Legearen 95. artikuluaen 3. apartatuan ezarritako irizpenak emateko.

V. TITULUA ARAU-HAUSTEAK ETA ZEHAPENAK

76. artikulua.- Erantzukizuna.

Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan egin diren arau-hausteengatiko administrazioaren erantzukizuna kapitulu honetan tipifikatutako ekintzen eta omisioen errudun den pertsona fisikoari edo juridikoari dagokio, izan ditzakeen erantzukizun zibilen, penalen edo bestelakoen kalterik gabe.

77. artikulua.- Arau-haustek.

1. Arau-haustek arinak, astunak edo oso astunak izan daitezke.
2. Arau-hauste arina izango da Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak egin beharreko ikerlana oztopatzea edo horri zati batean uko egitea.
3. Honako hauek dira arau-hauste astunak:
 - a) Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak egin beharreko ikerlana oztopatzea edo horri guztiz uko egitea.
 - b) Lege honetako 26.1, 26.2, 30.1 eta 40.1 artikuluetan ezarritako eginbeharrak eta debekuak ez betetzea.
 - c) Gutxienez bi arau-hauste arin berriro egitea.
4. Arau-hauste oso astuna izango da gutxienez bi arau-hauste astun berriro egitea.

78. artikulua.- Berrerortzea.

Lege honen ondoreetarako, arau-haustea berriro egin dela ulertuko da arau-hausteen erantzuleak diren pertsonak bi urteko epean izaera bereko arau-hauste bat baino gehiago egin badute, eta horrela adierazi bada ebazpen irmo bidez.

79. artikulua.- Zehapenak.

Zehapenak honela aplikatuko dira:

- a) Arau-hauste arinak ohartarazpenarekin eta/edo 3.000 eurorainoko isunarekin zehatuko dira.
- b) Arau-hauste astunen zehapena 18.000 eurorainoko isuna izango da eta/edo bat eta hiru urte arteko epean euskal administrazio publikoen kontratuak eta edozein motatako laguntza publikoak eskuratzeko debekua eta/edo inhabilitazioa, iraupen berekoa, pertsona fisiko edo juridiko erantzuleak zerbitzu publikoak betetzen dituzten zentro edo zerbitzuen titulartasuna izateko.
- c) Arau-hauste oso astunen zehapena 90.000 eurorainoko isuna izango da eta/edo hiru eta bost urte arteko epean euskal administrazio publikoen kontratuak eta edozein motatako laguntza publikoak eskuratzeko debekua eta/edo inhabilitazioa, iraupen berekoa, pertsona fisiko edo juridiko erantzuleak zerbitzu publikoak betetzen dituzten zentro edo zerbitzuen titulartasuna izateko.

80. artikulua.- Zehapenak mailakatzea.

Isunen zenbatekoa zehazteko eta gainerako zehapenak aplikatzeko, organo eskudunak mailakatzeko irizpide hauek hartu behar ditu kontuan:

- a) Eragindako kalteen nolakotasuna.
- b) Nahita egin den edo behin baino gehiagotan egin den.
- c) Prozedura hastea ekarri zuten akatsak instantziaren ebazpena eman baino lehen zuzendu ote dituen arau-hausleak.

81. artikulua.- Preskripzioen araubidea.

1. Lege honetan ezartzen diren gaietako arau-hauste administratiboak epe hauek igarotzean preskribituko dira: arau-hauste oso astunak, bi urtean; astunak, hamabi hilabetean; eta arinak, berriz, sei hilabetean. Epe horiek guztiak arau-haustea gertatzen den egunetik aurrera zenbatuko dira.

2. Lege honen babesean ezarritako zehapenen preskripzio-epea honako hau izango da: oso astunen kasuan, urtebetekoa; astunen kasuan, sei hilabetekoa; eta arinen kasuan, hiru hilabetekoa. Epe horiek guztiak zehapena jartzen duen ebazpena irmo egin eta hurrengo egunetik hasiko dira zenbatzen.

82. artikulua.- Eskumena.

Lege honetan zehazten diren arau-hausteengatiko zehapenak ezartzeko eskumena duten agintariak honako hauek izango dira:

- a) Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeko zuzendaria, arau-hauste arinengatiko zehapenak ezartzeko.
- b) Gobernu-kontseilua, arau-hauste astun eta oso astunengatiko zehapenak ezartzeko.

83. artikulua.- Zehatzeko prozedura.

Zehatzeko prozedurak bete egin behar ditu Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren Legean (urriaren 1eko 40/2015) eta Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Publikoen Zehatzeko Ahalari buruzko Legean (otsailaren 20ko 2/1998) ezarritako printzipioak.

XEDAPEN GEHIGARRIAK

Lehenengoa.- Legearen ebaluazioa eta berrikuspena.

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Erakundearteko Batzordeak, lege honen 12. artikuluan esleitzen zaizkion eginkizunen arabera, bost urterik behin lege honen betetzearen, garapenaren eta aplikazioaren eta, hala badagokio, berrikusteko egokitasunaren jarraipena egingo du. Horri buruzko txostena Eusko Legebiltzarrari igorriko dio.

Bigarrena.- Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako defendatzailearen izendapena.

Lege hau indarrean jartzen den egunaren osteko hamabi hilabeteko epealdian, lehendakariak Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako defendatzailea izendatuko du.

Hirugarrena.- Eusko Jaurlaritzak egiturak egokitzea.

1. Eusko Jaurlaritzako organo eskudunek, urtebeteko epean, beren sailen egitura organikoari buruzko dekretuak aldatzeko behar diren administrazio-prozedurak hasiko dituzte, sail bakoitzean administrazio-unitate bat egon dadin gutxienez, lege honetan eta Jaurlaritzak onetsitako berdintasun-planean jasotzen diren neurriak sailean egikaritu daitezzen sustatzeko eta koordinatzeko ardura izango duen administrazio-unitate bat gutxienez, hain zuzen ere.
2. Eusko Jaurlaritzako organo eskudunek, urtebeteko epean, lanpostu zerrendak aldatzeko behar diren administrazio-prozedurak hasiko dituzte, honako hau lortze aldera: emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko programak bultzatu eta diseinatzeko eta gai horri buruzko aholkularitza teknikoa emateko (besteak beste) eginkizuna duten lanpostuak beteko dituzten teknikarien esperientzia edo/eta gaikuntza espezifikoa bermatzea; halako lanpostuak eskuratzeko, gai horren gaineko ezagutzekin lotutako baldintza espezifikoak finkatuko dira.
3. Eusko Jaurlaritzako organo eskudunek, urtebeteko epean, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearen lanpostu-zerrenda aldatzeko behar diren administrazio-prozedurak hasiko dituzte, erakunde hark lege honen bidez esleitzen zaizkion eginkizunak gauzatzea, baita lanpostu-zerrenda hori legearen aplikazioak eragiten dituen beharrianetara egokitzea ere.
4. Eusko Jaurlaritzako organo eskudunek, urtebeteko epean, hezkuntza ebaluatu, ikertu eta berritzatzeko ardura duten organoen eta irakasleei laguntzeko zerbitzuen lanpostu-zerrenda aldatzeko behar diren administrazio-prozedurak hasiko dituzte; horretarako, hezkidetzaren arloko trebakuntza behar duten lanpostuetarako baldintza espezifikoak txertatuko dira.

XEDAPEN IRAGANKORRA

Zenbait arauen indarraldia.

Lege honen aurka ez badaude, dekretu hauek indarrean egongo dira lege hau garatzeko arauak eman arte (arau horiek beren-beregi indargabetuko dituzte):

- a) Abenduaren 13ko 301/1988 Dekretua, Emakumearen Euskal Erakundearen antolaketa eta jardute-egitura ezartzen duena.
- b) Apirilaren 27ko 78/1998 Dekretua, Begira/Berdintasuna Garatzeko Iragarkien Aholkularitza eratze duena.
- c) Ekainaren 9ko 103/1998 Dekretua, Emakumearen Euskal Erakundearen Aholku Batzordea sortzen duena.

- d) Azaroaren 8ko 424/1994 Dekretua, Emakumeen eta Gizonen Aukera Berdintasunerako Lankidetzaren Erakundea izeneko figura sortzen duena.
- e) Ekainaren 15eko 251/1999 Dekretua, Euskal Autonomia Erkidegoko Emakumeentzako Ekintza Positiboko Planaren exekuzioa koordinatzeko Sailarteko Batzordea arautzeko dena.

XEDAPEN INDARGABETZAILEA

Indargabetzea.

Maila bereko edo baxuagoko arauak indargabetuta geratuko dira lege honetan xedatutakoaren aurka dauden puntuetan.

AZKEN XEDAPENAK

Lehenengoa.- «Instituto Vasco de la Mujer/Emakumearen Euskal Erakundea» sortarazteari buruzko otsailaren 5eko 2/1988 Legea aldatzea.

1. Aldatu egiten da «Instituto Vasco de la Mujer/Emakumearen Euskal Erakundea» sortarazteari buruzko otsailaren 5eko 2/1988 Legearen izenburua: gaztelaniazko bertsioan «Ley 2/1988, de 5 de febrero, sobre creación de Emakunde-Instituto Vasco de la Mujer» izango da, eta euskarazko bertsioan, berriz, «2/1988 Legea, otsailaren 5ekoa, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundea sortarazteari buruzkoa».
2. Aldatu egiten da Emakumearen Euskal Erakundea sortarazteari buruzko otsailaren 5eko 2/1988 Legearen 3. artikulua; aurrerantzean, honetara geratuko da artikulua hori idatzita:

«3. artikulua. Eginkizunak.

Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeari dagokio honako eginkizun hauek betetzea:

- a) Arestian proposatu diren xedeak erdiesteko gidalerroak lantzea eta Autonomia Erkidegoko botere publiko guztiek aplikatu ditzaten bultzatzea.
- b) Berdintasunerako politiken eta Autonomia Erkidegoko legeriari jarraipena egitea, emakumeen eta gizonen berdintasunaren printzipiora egokitzeari dagokionez; alde batera utziko da diskriminazioaren aurkako araudia.
- c) Legegintzako erreforma-proposamenak lantzea, bi sexuen arteko benetako berdintasuna oztopatzen edo galarazten duten trabak ezabatzeko; eta lege hau garatzeko araudia proposatzea.

- d) Emakumeen eta gizonen berdintasunari dagozkion txostenak egitea eta irizpenak ematea, Autonomia Erkidegoko Administrazioak sustatzen dituen xedapen orokorrak lantzeko prozedurak dirauen artean.
- e) Genero-ikuspegia arlo politiko guztietan integrazteko metodoak diseinatzea.
- f) Emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean eskudunak diren entitate, organo eta unitateetako langileen eginkizunei eta trebakuntzari dagokionez, oinarrizkoak eta komunak diren baldintzak proposatzea euskal administrazio publikoetan horretarako eskumena duten organoei.
- g) Euskal administrazio publikoei emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorrean prestakuntza-planak diseinatzen eta proposatutako helburuak lortzen laguntzea, eta horri buruzko aholkuak ematea.
- h) Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Sailarteko Batzordearen eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Erakundearteko Batzordearen zereginak bultzatu eta koordinatzea; halaber, emakumeen egoeran eta emakumeen eta gizonen berdintasunean eragina duten programei dagokienez Autonomia Erkidegoko botere publikoen artean izan beharreko koordinazio-neurriak bultzatzea.
- i) Emakumeen eta gizonen baldintza, beharizan eta interesak aztertzea, bai eta horren guztiaren ondorioz bizitza politiko, ekonomiko, kultural eta sozialean gertatzen diren ezberdintasunak ere. Horretarako, jarduketar- arlo guztietan egin beharreko politikak taxutzeko azterlanak egitea bultzatuko da.
- j) Aholkua ematea eta sustapen-neurriak ezartzea, enpresek eta erakundeek bitarteko materialak, ekonomikoak eta pertsonalak eduki ditzaten emakumeen eta gizonen berdintasuna erdiesteko diseinatzen diren programak eta jarduerak garatzerakoan.
- k) Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan zerbitzuak eskaintzen dituzten entitateak homologatzeko aplikatuko diren betekizunak eta baldintza oinarrizkoak eta komunak proposatzea, hain zuzen, eskumena duen organoari.
- l) Diskriminazio anizkoitza jasaten duten emakumeek oinarrizko gizarte- eskubideak izango dituztela bermatzeko zerbitzuak bultzatzea eta proposatzea.
- m) Emakumeek eta gizonak bizitza pertsonala, familia eta lana kontziliatzea erraztuko dituzten zerbitzu soziokomunitarioak eskaini eta egoki daitezela bultzatu eta proposatzea.

- n) Herritarrak sentsibilizatzea eta, horretarako, emakumeen eta gizonen berdintasunaren esanguraren eta garrantziaren gainean eta berdintasun hori lortzeko lan egin beharraren eta emakumeen jabekuntzaren gainean bidezkotzat jotzen diren sentsibilizazioko, sustapeneko eta zabalkundeko jarduerak eta kanpainak egitea.
 - ñ) Elkarre, fundazio eta beste erakunde batzuekin harremanak eta partaidetza izateko bideak ezartzea, baldin eta erakunde horien xedeak edo eginkizunak Emakunderen helburuak lortzeko lagungarri badira.
 - o) Beste autonomia-erkidego batzuetako, Estatuko eta nazioarteko antzeko erakundeekin harremanak eta partaidetza izateko bideak ezartzea.
 - p) Dituen xedeen esparruan agintzen zaion beste edozein eginkizun».
3. 2/1988 Legean Instituto Vasco de la Mujer/Emakumearen Euskal Erakundeari egindako aipamen guztietan honako hau ulertu behar da: Emakunde-Instituto Vasco de la Mujer gaztelaniazko bertsioan, eta Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundea euskarazko bertsioan.

Bigarrena.- Euskal Funtzio Publikoari buruzko uztailaren 6ko 6/1989 Legea aldatzea.

1. Euskal Funtzio Publikoari buruzko uztailaren 6ko 6/1989 Legean, paragrafo bat gehitzen da 27. artikuluan. Paragrafo hori 2. apartatua izango da, eta lehengo testua, 1.a. Honela esango du 2. apartatu horrek:
 - «2. Baldin eta trebakuntzaren ikuspegitik emakumeen eta gizonen artean gaitasun bera badago, emakumeei emango zaie lehentasuna, administrazioko dena delako kidego edo eskalan emakumeak % 40 baino gutxiago direnean. Salbuespena izango da lanposturako beste hautagaiak neurri hori ez aplikatzea justifikatzen duten arrazoiak dituztenean (nolanahi ere, arrazoi horiek ez dute eragin behar sexuagatiko diskriminaziorik), hala nola lanpostua eskuratzeko zailtasun bereziak dituzten beste kolektibo batzuetako kide izatea».
2. Euskal Funtzio Publikoari buruzko uztailaren 6ko 6/1989 Legean, paragrafo bat gehitzen da 31. artikuluan. Paragrafo hori 3. apartatua izango da, eta lehen 3.a zena, berriz, 4.a. Honako hau bilduko du apartatu horrek:
 - «3. Trebakuntza, gaitasun eta prestakuntza egokia duten emakumeen eta gizonen ordezkariak orekatua izango da hautaketa-epaimahaietan edo organo teknikoetan, salbu eta behar bezala justifikatzen bada hori ez dagokiola. Ordezkaritza orekatua dagoela ulertuko da lau kidetik gorako organoetan sexu bakoitzeko kideek % 40ko ordezkariak dutenean

gutxienez, eta gainerako kasuetan, berriz, bi sexuak ordezkaturik daudenean izango da orekatua».

3. Euskal Funtzio Publikoari buruzko uztailaren 6ko 6/1989 Legean, paragrafo bat gehitzen da 46. artikuluan. Paragrafo hori 2. apartatua izango da, eta lehen 2.a eta 3.a zirenak, berriz, 3.a eta 4.a izango dira aurrerantzean, hurrenez hurren. Honela esango du 2. apartatu horrek:

«2. Lehiaketa bidez bete beharreko lanpostuen kasuan, baldin eta trebakuntzaren ikuspegitik emakumeen eta gizonen artean gaitasun bera badago, emakumeei emango zaie lehentasuna, administrazioko dena delako kidego edo eskalan emakumeak % 40 baino gutxiago direnean. Salbuespena izango da lanposturako beste hautagaiak neurri hori ez aplikatzea justifikatzen duten arrazoiak dituenetan (nolanahi ere, arrazoi horiek ez dute eragin behar sexuagatiko diskriminaziorik), hala nola lanpostuak eskuratzeko eta lanpostuz igotzeko zailtasun bereziak dituzten beste kolektibo batzuetako kide izatea».

Hirugarrena.- Jaurlaritzaren ekainaren 30eko 7/1981 Legea aldatzea

1. Jaurlaritzaren ekainaren 30eko 7/1981 Legean, paragrafo bat gehitzen zaio 17. artikuluari. Paragrafo hori 2. apartatua izango da eta hau jasoko du:

«2. Jaurlaritzan bi sexuek % 40ko ordezkartza izango dute, gutxienez».

2. Jaurlaritzaren ekainaren 30eko 7/1981 Legean, aldatu egiten da 57.1 artikulua. Hau bilduko du aurrerantzean:

«Eusko Legebiltzarrari aurkeztu zitzaizkion lege-proiektuei dagokienez, testuarekin batera, zioen azalpen bat eta zio horiei buruz iritzia emateko beharrezko aurrekariak bidaliko dira; horrez gainera, proiektuak generoaren ikuspegitik duen eraginaren eta hartu beharreko neurri zuzentzaileen aurretiazko ebaluazioa ere bidaliko dira. Azkenik, jasota geratu behar du proiektu horrek aurrekontu-kargarik ote dakarren».

Laugarrena.- Eusko Legebiltzarrerako Hauteskuendeei buruzko ekainaren 15eko 5/1990 Legea aldatzea.

Eusko Legebiltzarrerako Hauteskuendeei buruzko ekainaren 15eko 5/1990 Legearen 50. artikuluari paragrafo bat gehitzen zaio. Paragrafo hori 4. apartatua izango da eta hau bilduko du:

- «4. Alderdi politikoek, federazioek, koalizioek edo hautesleen elkarteek aurkeztu dituzten hautagai-zerrendetan, gutxienez % 50 emakumeak izango dira. Proporzio hori hautagai-zerrenda osoan eta sei izeneko tarte bakoitzean

mantenduko da. Lurralde historikoko hauteskunde-batzorde eskudunek, nolanahi ere, artikulua honetan hautagaien nahiz ordezkoen kasuan ezartzen dena betetzen duten hautagaitzak baino ez dituzte onartuko».

Bosgarrena.- Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Lurralde Historikoetako Batzar Nagusietarako Hauteskundeei buruzko martxoaren 27koa 1/1987 Legea aldatzea.

Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Lurralde Historikoetako Batzar Nagusietarako Hauteskundeei buruzko 1/1987 Legean, 6 bis artikulua honela erredaktatuta geratuko da:

«1. Alderdi politikoek, federazioek, koalizioek edo hautesleen elkarteek aurkezten dituzten hautagai-zerrendetan, gutxienez % 50 emakumeak izango dira. Proporzio hori hautagai-zerrenda osoan eta sei izeneko tarte bakoitzean mantenduko da. Eskualdeko hauteskunde-batzorde eskudunek, hain zuzen, artikulua honetan hautagaien nahiz ordezkoen kasuan ezartzen dena betetzen duten hautagai-zerrendak baino ez dituzte onartuko».

Seigarrena. Euskadiko Ogasun Nagusiaren Antolarauei buruzko Legearen testu bategina onartzen duen azaroaren 11ko 1/1997 Legegintza Dekretua aldatzea.

1. Euskadiko Ogasun Nagusiaren Antolarauei buruzko Legearen testu bategina onartzen duen azaroaren 11ko 1/1997 Legegintza Dekretuan, apartatu bat gehitzen zaio 50. artikuluari. Hau bilduko da bertan:

«5. Titulu honetan erregulatutako dirulaguntzen eta bestelako laguntzen deialdietara ezin izango dira aurkeztu, kasuan kasuko zigorrak ezarritako epean, sexuagatiko diskriminazioan erortzeagatik administrazio- edo zigor-zehapenen bat ezarri zaien pertsona fisiko edo juridikoek, ezta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legeari jarraikiz debeku horrekin zehaztutakoak ere».

2. Euskadiko Ogasun Nagusiaren Antolarauei buruzko Legearen testu bategina onartzen duen azaroaren 11ko 1/1997 Legegintza Dekretuan, tarteki bat gehitzen zaio 51. artikulua 1. apartatuaren c) letraren bukaerari. Honela geratuko da idatzita:

«c) (...)

Halaber, eta lege bidez ezarritakoaren arabera bidezkoa dela ikusten baldin bada, laguntza edo dirulaguntza esleitzeko irizpide objektiboen artean proiektuan genero-ikuspegia integratu beharra txertatu behar da, baita eskabidea egiten duen pertsonak edo erakundeak emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko politiken edo jarduketan garapenean izan duen ibilbidea ere».

Zazpigarrena.- Gizarte Bazterkeriaren aurkako maiatzaren 22ko 12/1998 Legea aldatzea.

1. Gizarte Bazterkeriaren aurkako maiatzaren 22ko 12/1998 Legean, paragrafo bat gehitzen zaio 3. artikuluari. Paragrafo hori 3. apartatua izango da, eta lehen 3.a zena, berriz, 4.a bihurtuko da. Hau bilduko du:

«3. Halaber, unitate ekonomiko independentea osatuko dute etxeko tratu txarra dela-eta ohiko etxebizitza utzi behar duten eta beste pertsona batzuenan integratzen diren pertsonak, harrera egiten dietenak senitartekoak izan ala ez».

2. Gizarte Bazterkeriaren aurkako maiatzaren 22ko 12/1998 Legean, aldatu egiten da 18. artikulua 1. apartatuko d) letra. Honetara geratuko da:

«d) 23 urte baino gehiago izatea.

Minusbaliotasunen bat duten pertsonak edo adingabeak ekonomikoki euren kargura dituzten edota aita eta ama hil zaizkien pertsonak salbuetsita geratuko dira, betiere 23 urtetik beherakoak badira eta gainerako baldintzak betetzen badituzte. Horretaz gain, etxeko tratu txarra jasan duten edota sei hilabeteko aurretiaz ezkontza bidez edo erlazio iraunkorreko antzeko beste moduren baten bitartez beste pertsona batekin lotuta dauden pertsonak ere salbuetsita geratuko dira, betiere 23 urtetik beherakoak badira eta gainerako baldintzak betetzen badituzte».

Zortzigarrena.- Generoaren araberako eragina aurretiaz ebaluatzeko eta ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko neurriak txertatzeko arauak eta gidalerroak.

Eusko Jaurlaritzak, urtebeteko epean, generoaren araberako eragina aurretiaz ebaluatzeko jarraitu behar diren arauak edo jarraibideak onetsiko ditu, bai eta izapide hori egitetik salbuetsita dauden xedapenak ere, 19. artikulua 2. apartatuan aipatzen direnak. Halaber, epe horretan, laguntza-irizpidea edo kontratu-klausula ebaluatzeko adierazleak ezarriko ditu –20. artikulua 3. apartatuan dago aurreikusitako ebaluazio hori–.

Bederatzigarrena.- Enpresetan berdintasun-planak arautzea.

40. artikulua lehenengo bi apartatuetan ezarritakoa garatzeko, Eusko Jaurlaritzak, urtebeteko epean, hau ezarriko du: zein enpresa pribatuk egin eta abiarazi behar dituzten emakumeen eta gizonen berdintasun-planak edo -programak, baita horien gutxieneko edukiak eta programen jarraipena eta ebaluazioa egiteko mekanismoak ere.

Hamargarrena.- Etxeko tratu txarren biktimentzako baliabideak arautzea.

Eusko Jaurlaritzak, sei hilabeteko epean, honako hauek onetsiko ditu: etxeko tratu txarren biktimentzako harrera-baliabideek bete beharreko gutxieneko kalitaterako eta funtzionamendurako baldintzak eta irizpideak erregulatzeko araudia –lege honen 57. artikularen 4. apartatuan aipatua–, baita biktima horiei laguntzak emateko programa bat ere, lege honetako VII. kapituluko 2. atalean xedatutakoa garatuko duena.

Hamaikagarrena.- Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearen egitura ezartzen duen dekretu berria.

Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearen antolaketa eta jardute-egiturari buruzko arauak hainbat testutan bananduta egotea saihesteko, Eusko Jaurlaritzak, urtebeteko epean, egitura-dekretu berri bat onetsiko du, abenduaren 13ko 301/1988 Dekretua ordezkatzeko.

Hamabigarrena.- Arauen garapena.

Eusko Jaurlaritzari ahalmena ematen zaio lege honetako arauak garatzeko behar diren xedapenak eman ditzan.

Hamahirugarrena.- Legea indarrean jartzea.

Lege hau Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian argitaratzen den egunaren biharamunean jarriko da indarrean, 19-22 bitarteko artikulua izan ezik, artikulua horien indarraldia urtebete geroago hasiko baita.